

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.
Cenarati: do 30 petič vrst 2 D, do 100 vrst 4 D 50 p, večji inserati
petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 3, pritično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 3, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopolnje sprejema le podpisane in zadoščno frankovane.
Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1-50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 1-50, 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6	...	120—	120—	180—	
3	...	60—	60—	90—	
1	...	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Brez programa...

Dogodki v beogradski narodni skupščini, kakor tudi politična debata v jugoslovenskem tisku je dokazala, da sedanji opozicijski blok nima točno opredeljenega delovnega programa. Tekom zime je oznanjeval načela samoupravnega značaja ter narahlo nakazoval potrebo revizije ustave in avtonomistične samouprave. Proti pomladi je porinil v ospredje borbo proti takozvani korupciji. Stopil je na branik čiste državne uprave in dobrega zakonodajnega dela. Pobjal je Pašičevo vladu pri vseh zakonskih predlogih. Med temi mu je bil največ na poti državni proračun, ki pomeni kljub vsem nedostatom vendarle glavno finančno delo, ki so ga izvršile naše vlade v zadnjem času. Ker smo s tem državnim proračunom standardizirali našo finančno politiko in postavili celokupno državno gospodarstvo na solidna tla. Opozicijski blok je končno o Veliki noči prišel v položaj, da izjasni svoj enotni program in da s takim programom aspirira na državno oblast. Voditelji so povzeli znano frazo o narodnem sporazumu, ki v njihovih očeh ne pomeni drugega, kakor takojšnjo predajo celokupne državne oblasti opozicijskemu bloku ter zahtevu nekompromisne izpeljave federalističnega programa. Če že hočemo narodni sporazum, tedaj je tak sporazum kvečjemu v tem smislu mogoč, da se ugotovi med unitarističnimi skupinami in med federalističnimi strankami za slučaj, da se narod v teh vprašanjih ne zjedini na enotno linijo, nekako kompromisno stališče. Opozicijski blok pa hoče s frazo o narodnem sporazumu samo svojo enostransko rešitev, takojšnjo prevzem celokupne državne oblasti ter nato paševanje po širni jugoslovenski državi po milih strunah gg. Davidovičev, Radičev, Spahovcev in Korošec.

Tekom krize je opozicijski blok uvidel neresnost sporazumaškega programa ter menjal barvo. Na vsestranska vprašanja po pravem programu je ostal gluha. Začel se je sklicevati na formalno brezbarvno suverenost voljo ter na številčno moč svojih skupščinskih glasov. Sedaj je podlegel tudi v tej fazi našega notranjega boja. Številčno razmerje se ne zadostuje, da prevzame vladno skupina, ki nima točnega programa, in ki sestoji iz vseh mogočih revizionističnih ter protirevizionističnih, unitarističnih ter federalističnih strank, kakor ravno opozicijski blok naše narodne skupščine. Tu nahajamo zemljoradnike, Turke, socialiste, Spahovce,

klerikalce, radičevce, srbijanske malikontente in še druge skupine, ki vse veže samo osebno nasprotje do nacionalne koalicije ter nebrzdana želja po osebni karieri in strankarski moči. G. Davidovič želi pri bodočih volitvah veliko mandator, Spaho komaj čaka, da sede na ministrski stolec, klerikalci bi radi v Sloveniji predvojno strahovladu ter uničevanje državljanov in kulturnih svobod, zemljoradniki sanjajo o agrarni Jugoslaviji z zelenimi gori, nerali gospodskega stanu na čelu itd. Nobena enotnost, marveč vsestranska pestrost socialnih in državno-pravnih programov! Opozicijski blok nima točnega programa, s katerim lahko prevzame poslovno vladu ter na podlagi vidovdanske ustave izvaja njene doslej še ne izvršene zakone ter tudi samostojno zakonodajno in upravno konsolidira obstoječe državno in nacionalno stanje.

Kaj je torej preostajalo, kakor da se sestavi koalicijska vlada nacionalne zveze med samostojnimi demokrati in radikalno stranko! Ta vlada ima jasno začrtan program pred seboj! Nacionalna koalicija stoji na neomajnem temelju vidovdanske ustave. Na tem temelju bi bila izvedla še marsikatero zakonsko delo, pridobila za to delo še ostale parlamentarne skupine, da so se postavile na stališče programatičnega in doslednega izvajanja obstoječega državnega in nacionalnega edinstva, ustave ter zagovarjale potrebe neodložljive notranje gospodarske in kulturne konsolidacije. Ker ni bilo volje za sodelovanje, je po pravici zahtevala novo volitve, ki naj izjasnijo temeljna vprašanja naše državne eksistence. Dokler ne dobi takega mandata, pa je vsekakor prav, da v najkrajšem času izpelje vse zakone, ki so v zvezi z vidovdansko ustavo in da to ustavo do jeseni v celotnem obsegu oživetvori.

Pri tem velikem delu lahko vlada računa na sodelovanje vseh nacionalnih elementov Jugoslavije. Oblastne samouprave naj dokažejo, ali je mogoče redno nacionalno delovanje v poedinih delih države, ali je večina na nacionalni ali na federalistični strani. Federalisti sami in pa njihovi zavezniki v opozicijskem bloku pa bodo morali s svojimi praviimi vizirji na dan. Opozicijski blok in njegovo notranje edinstvo se naj postavi na preizkušnjo, da bo imel priliko, da odkrije svoja temeljna stremeljenja.

Politična situacija.

Nova vlada za točno izvršitev vidovdanske ustave.

— Beograd, 22. maja. (Izv.) Ministrski svet je imel včeraj po zapislegi svojo prvo sejo. Seja je trajala od 18. do 20. Ministrski svet je razmotril notranjo in zunanjo situacijo. V glavnem je razpravljal o delovnem programu in o smernicah sedanje Pašič-Pribičevićeve poslovne vlade. V razgovoru je bilo tudi vprašanje sklicanja seje narodne skupščine. Datum se določi na današnjem sestanku ministrskega predsednika Pašiča s skupščinskim predsednikom Ljubom Jovanovićem. Z dnevnim redom se je bilo v zvezi tudi vprašanje verifikacije Radičevih mandatov.

Kakor je vaš dopisnik iz vladinih krogov obveščen, je ministrski svet v načelu razpravljal, kako se naj izvaja

v praktičnem življenju Vidovdanska ustava, kako se naj uporabijo ustavna določila. Vlada je odločena nadaljevati v še večjem obsegu dosedanje politiko na podlagi Vidovdanske ustave, rešiti se imajo razna gospodarska in socialna vprašanja in popolnoma se ima uveljaviti uradniški zakon.

Poleg tega ima nova vlada nalogo, da čim prej materialno in finančno odpomore vsem onim krajem v Sloveniji, na Hrvaškem, v Slavoniji, v Srbiji in Bosni, ki so trpeli vsled zadnjih povodnij. Poleg finančne pomoči bo vlada skušala ogrožene kraje zavarovati pred nadaljnjimi katastrofami in bodo na več krajih zgrajeni novi nasipi.

Ministrski svet je razpravljal tudi o uradniških plačah in drugih prejemkih.

Kaj se godi na Koroškem?

Vlom v naš konzulat v Celovcu. — Važni akti iz arhiva ukradeni. — Nasilstva »Heimatsdienst«.

— Beograd, 22. maja. (Izv.) Današnja »Politika« objavlja dopis iz Celovca, datiran z dne 19. t. m. o kulturnih in političnih nasilstvih, ki jih izvajajo koroški nemčurji in Nemci nad koroškimi Slovenci.

Z ozirom na govor zunanjega ministra dr. Grünbergerja v dunajskem parlamentu o razpustitvi nemškega »Kulturbunda« v naši državi in po navodilih avstrijskih oblasti so pričeli koroški nemčurji in Nemci odkrito gonjo proti Slovincem. Ko bo izdelan načrt v vseh podrobnostih, pripravljajo posebno nasilno akcijo proti Slovincem.

Pri napadih in preganjanjih imata prvo besedo pokrajinska vlada v Celovcu in nacionalistična organizacija »Heimatsdienst«. Onemogočiti hočejo zadnjo slovensko šolo na Koroškem in sicer na prav premeten način. Vse slovenske rodbine, ki pošiljajo svoje otroke v slovensko šolo, dobivajo grozljiva pisma od Heimatsdiensta, v katerih se jim grozi s požigom in umorom, če bodo še pošiljali svoje otroke v to šolo. Rodbine so se morale pokoriti temu ukazu in

pred nekaj dnevi je ostala slovenska šola popolnoma prazna. Učitelji so ostali sami v praznih učilnicah.

Konzulat v Celovcu ne more proti tej nasilni akciji ničesar ukreniti, ker je predsednik pokrajinske vlade Schumi obenem predsednik Heimatsdiensta. Konzulat tudi ni v položaju se zadostno zavarovati pred eventualnim napadom. Dvakrat je bila pisarna konzulata opleničena. Nobenemu se zato ni ničesar zgodilo. Januaria meseca so ponoči vdrl v pisarno konzulata, opustošili inventar ter odnesli zaupna poročila. Schumi je uvel preiskavo, ki je končala seveda brez rezultata. Pred dvema mesecema se je zopet izvršil sličen napad ter so napadalcu odnesli važne akte iz arhiva.

Dopis končno poziva vlado, da se z vso odločnostjo zavzame za naše rojake v Avstriji ter zahteva pri avstrijski vladi zadoščenje za nesramno kršenje eksteritorialnosti našega konzulata v Celovcu.

Plače železničarjev za mesec junij.

— Beograd, 22. maja. (Izv.) Na snočni seji ministrskega sveta je finančni minister dr. Stojadinović poročal o ureditvi izplačila uradniških plač. Strojeno je bilo vse, da se s 1. junijem iz-

plačajo uradniške plače na podlagi novega uradniškega zakona. Finančni minister je konstatiral, da je samo prometno ministrstvo popolnoma izvedlo prevedbo in da se železniški uradniki in uslužbenci že 1. junija izplačajo prejemki v smislu zakona.

— Beograd, 22. maja. (Izv.) Prometni minister dr. Popović je izdal na

podrejene urade navodila, da imajo sestaviti plačilne liste za mesec junij po vzorcih v smislu novega uradniškega zakona. Dne 1. junija prejmejo vsi prometnemu ministrstvu podrejeni uradniki in železničarji prejemke in draginske doklade po novem zakonu. V smislu sklepa ministrskega sveta ima ta odredba veljati tudi za upokojujence prometnega ministrstva.

Manifest opozicijskega bloka.

Manifest ima le obliko komunikeja. — Korošec gre v Solun.

— Beograd, 22. maja. (Izv.) Načelniki opozicijskega bloka so opustili namero, da bi objavili takoj po prisegi nove vlade manifest, ki bi bil podpisan od vseh opozicijskih skupin. Tak manifest ni bil objavljen, pač pa je blok izdal običajen komunike, katerega vsebino priobčuje opozicijski tisk. Z veliko reklamo napovedani manifest ni pravil v parlamentarnih krogih zaželjenega vtisa, čeprav je sprva za vsebino manifesta vladala velika pozornost. Načelniki opozicijskega bloka so včeraj dopoldne in popoldne razpravljali o manifestu in končno je bil izdan dolg komunike, ki protestira proti načinu rešitve vladne krize. S to rešitvijo se rušijo temelji pravnega reda v naši državi. Blok se slovesno odreka odgovornosti za tako rešitev, kakor tudi za usodne posledice, ki morajo slediti tej rešitvi. Med drugim končno pravi komunike, da so se opozicijski združili na skupno delo po jasnem in določenem programu, da ustvarijo možnost za bratski sporazum med vsemi narodnimi elementi, posebno med Srbi in Hrvati. Združeni smo, naglašajo komunike, da pravimo tla sporazumu za upostavitve reda in zakonitosti s pobjanjem korupcije in antagonizma. Komunike v ostalem naglašajo suverenost naroda.

Ministrski svet je o tem komunikeju na snočni seji obširno razpravljal. V radikalnih in samostojno - demokratičnih krogih so komunike sprejeli s popolno mirnostjo in hladnokrvnostjo. Zanimivo je dalje, da so opozicijski sklenili imeti posebne skupščinske sestanke ali bolje rečeno »konvencije«. Ta zborovanja bodo otvarjali in zaključevali z geslom: »Živela suverenost naroda!«

Prve nove vladajoče splošno ogorčenje in nezadovoljstvo v vrstah opozicijskega bloka je sedaj znatno ponehalo. Voditelji bloka trdijo danes samo, da so storiili važne in dalekosežne sklepe, ki jih hranijo v popolni tajnosti. Smatrajo se v skupščini kot večina in

Aleksei Tolstoj.

48

Polet na Mars.

V mestu je bilo tiho. Prasketali so le kresovi in zvenelo je orožje, — bilo je, kakor da so se povrnila tisočletja znova na svoja pota in da se je znova pričel njihov mučni polet. Celo kosmate zvezde nad ulicami, nad kresovi so se zdele drugačne, — pri ognju sedeči je nehotе dvignil svojo glavo ter se oziral po njihovem pozabljenem, zdaj kakor oživelem obrisu.

Na krilatem sedlu je Gusjev obletaval postojanke čet. Iz zvezdine tmine je padal na trg in hodil po njem, metaje ogromno senco. Bil je kakor pravi Sin Neba, kakor lipov bog, ki je stopil s kamenitega podzida. »Magacitl, magacitl!« so šepetali Marsovcji v praznovornem strahu. Mnogi so ga videli prvič, splazili so se k njemu, da bi se ga dotaknili. Drugi so plakali z otroškimi glasovi: »Zdaj ne umremo... Srečni postanemo... Sin Neba je nam prinesel življenje.«

Koščena telesa, prikrita z zaprašeno, za vse enakomerno obleko, zgubani, ostronosi in izmučeni obrazi, otožne oči, ki so jih stoletja priučila k brnenju koles in polumraku rogov, suhe roke, okorne v kretanjah radosti in smelosti, — roke, obrazi in oči z iskrami kresov, — so se stegovalе k Sinu Neba.

— Pogum, pogum, fantje, le veselo — jim je govoril Gusjev, — ni takega zakona, da bi po nedolžnem trpeli do konca veka, pogum! Zmagamo — naše življenje ne bo slabo.

Pozno ponoči se je Gusjev vrnil v Dom Sovjeta, — bil je prezeblen in lačen. V obokani dvorani je dremalo pod nizkimi zlatimi stebri kakih 20 oboroženih Marsovcjev. Zrcalni pod je bil opljuvan s prežvečeno »havro«. Sredi dvorane je sedel na izstreljenih patronih Gor in je pisal pri luči električne svetiljke. Na mizi so se valjale odprte konzerve, steklenice in skorje kruha.

Gusjev je sedel na vogal mize in začel hlastno jesti, obrisal je roko ob hlače, potegnil požirek iz steklenice, zakašljal in spregovoril s prehlajenim basom:

— Položaj je slab.
Gor se je ozrl nazaj s rdečimi očmi, ogledal je okrvavljeno cunj, ovito okoli Gusjeve glave, njegov krepko prežvekujoči in miščasti obraz — kvišku štrleče brke in napete nozdrvi.

— Ne morem zapopasti, — kam k vragu so izginile vladne čete, — je dejal Gusjev, — na trgu se jih valja kake tri stotnije, čet pa je bilo najmanj 15.000. V zemljo so se pogrezile. Skriti se niso moge, — saj niso igla. Če bi se prebile, bi jaz vedel za to.

Položaj je žalosten. Vsak čas se lahko pojavi neprijatelj za hrbtom.

— Tuskub, vlada, ostanki vojske in del prebivalstva je odšel v labirinte carice Magr, pod mesto, — je dejal Gor.

Gusjev je planil od mize:
— Zakaj vendar molčite!
— Preganjanji Tuskuba nima smisla. Sedite in jejte, Sin Neba.

Kislega obraza je potegnil Gor izpod obleke rdečkasti zavojček suhe, popru podobne »havre«, ki jo je položil v usta ter počasi žvečil. Njegove oči so postale vlažne in temne, gube so izginile. — Pred nekaj tisočletji nismo gradili velikih hiš, nismo jih mogli ogrevati — elektrika nam je bila neznana. Ob hudem zimskem mrazu se je prebivalstvo zatekalo zelo globoko pod Marsovo površino. Ogromne dvorane, napravljene iz kotlin, ki jih je izdobil voda, oboke, predore in hodnike je ogrevala notranja toplota plamena. V vulkanskih žrelih je bila vročina tako velika, da smo jo porabili za pridobivanje pare. Še dandanašnji delajo na nekaterih otokih okorni parni stroji tiste dobe. Predori, spajajoči pod zemljo mesta, se raztezajo skoraj pod vsem planetom. Iskati Tuskuba v tem labirintu je nesmiselno. Samo on pozna načrte in skrivališča labirinta carice Magr — »Poveljnice dveh Svetov«, ki je vladala nekoč na vsem Marsu. Izpod Soacere vodi mreža predorov k 500 živim mestom in k nad tisoč mrtvim, izumrlim. Tam so povsod skladišča orožja in pristanišča za zračne ladje. Naše sile so raztresene, mi smo slabo obo-

roženi. Na Tuskubovi strani je armada, lastniki kmetijskih naselbin, plantatorji »havre« in vsi oni, ki so postali pred 30 leti, po uničujoči vojni, lastniki mestnih hiš. Tuskub je premeten in verolomen. On je nalašč izzval vse te dogodke, — da bi enkrat za vselej zatrl ostanke odpora... Ah, zlati vek... zlati vek...

Los je zmajal z omamljeno glavo. Na njegovem obrazu so se pojavile vijoličaste lise. »Havra« je začela silno vplivati nanj.

— Tuskub sanja o zlatem veku: odkril bi rad zadnjo Marsovo epoho — zlati vek. Samo izvoljeni in blaženosti vredni stopijo vanj. Enakost je nedosegljiva, enakosti ni. Splošna sreča je — domišljaja norcev, ki so se opili »havre«. Tuskub je dejal: Hrepenenje po enakopravnosti in splošna pravičnost — ruši največje pridobitve civilizacije. — Na Gorovih ustnah so se pojavile rdečkaste pege. — Vrniti se nazaj k neenakosti, k popolni krivici. Naj planejo na nas kakor »lihe« in naj se zagrizejo v nas — minula stoletja. Zakovati je treba sužnj prikovati jih k strojem, k delavskim stolom v rušninah... Naj bo bridkost popolna. Tudi blaženimajmo popolno srečo... To je — zlati vek. Škripanje z zobmi in mrak. In največja naslada, opojnost. Proklet bodi moj oče in moja mati! Čemu sem se rodil? Bodita prokleta!

Gusjev se je oziral po njem in nervozno grizel cigareto.

s tega vidika so usmerili svojo parlamentarno taktiko za prve dni, ko se sedane narodna skupščina.

Voditelj opozicijskega bloka so se včeraj razšli. Predavac je odpoval v Zagreb, dr. Spaho v Sarajevo in dr. Korošec potuje v Solun. Vest o Koroševem potovanju v Solun je vzbudila v parlamentu mnogo ironičnih opazk. Ni so se mogli pozitivno zaznati cilji njegovega potovanja. Neki duhoviti parlamentarec je pripomnil: »Ker je bankrotirala politika opozicijskega bloka, gre dr. Korošec v Solun, da prouči metode za strmoglavljenje dinastije.«

RESEN OPOMIN SLOVENSKIM TRGOVCEM.

— Trst, 21. maja. (Izv.) Današnja »Edinost« priložuje uvodni članek pod naslovom »Soplemenjakom onkraj meje«. Ta članek je naslovljen na naše trgovce, ki imajo zveze s Trstom ter je vsega uvaževanja vred. Članek razpravlja vprašanje trgovske dopisovanja med Jugoslavijo in Trstom ter naglašja, da vsi jugoslovski trgovci ne rabijo pri dopisovanju lastnega jezika, marveč se izključno poslužujejo italijanščine, v sled česar zelo škodujejo materialnemu položaju trgovskih nameščencev in uslužbencev naše narodnosti v Trstu, ker im na ta način odjemljejo najboljša mesta. List opozarja pri tem na postopanje Madžarov, ki sploh niso bili nikdar v Trstu avtohtoni, a so že pred vojno naselili okoli 1000 madžarskih uradnikov, ker so madžarski trgovci dosledno dopisovali v madžarskem jeziku.

Grozeč konflikt med Rusijo in Romunsko.

— Bukarešta, 22. maja. (Izv.) Vesti iz Carigrada in Rige o koncentraciji ruske sovjetske armade ob romunski meji so silno vznemirile romunsko javno mnenje. V Bukarešti se boje vpadu ruskih sovjetskih čet v Besarabijo. Potrjujejo se vesti, da so sovjeti organizirali ukrajinske dobrovoljske legije. Vesti o splošni mobilizaciji v Rusiji še niso potrjene. Romunska je zavarovala svojo mejo proti Rusiji. Tam je koncentrirana celotna romunska armada. Romunska organizira posebne fašistovske oddelke, ki naj bi preprečevali vpad ukrajinskih dobrovoljcev na romunsko ozemlje.

Politične vesti.

— **Zahtevamo popolno zadoščenje!** Na drugem mestu poročamo, da je bil v naš konzulat v Celovcu v zadnjem času izvršen še dvakrat drzen vlom. Vlomilcem ni šlo za to, da se s vlomom materialno okoristijo, marveč da v konzulatu ukradejo zaupne uradne akte, ki se nanašajo na slovenski življenj na Koroškem. Če se ne motimo, se je že preje dogodil pod konzulom Rasičem sličen slučaj, ki pa je ostal javnosti prikrit. Gre torej za sistematično nemško akcijo proti jugoslovenskemu konzulatu v Celovcu. Naš konzulat v Celovcu je koroškim Nemcem trn v peti, ker ga smatrajo kot napravo, ki naj bo v zaslobo in zaščito jugoslovenskemu življenju na Koroškem. Vedo dobro, da ima konzulat poleg svojih gospodarskih ciljev predvsem to nalogo, da se zavzema za pravice naših koroških rojakov, ki so jim zajamčene v saintgermainski mirovni pogodbi. To delovanje bi radi paralizirali. Ker ga drugače ne morejo, so posegli po nasilnih sredstvih. Organizirali so zločinske vloze v naš konzulat, da se tem potom polaste uradnih spisov in tako dobe vpogled v delovanje in načrte našega konzularnega zastopnika. Imajoč v rokah te dokumente, lahko vnaprej onemogočijo vsak ukrep naše vlade v varstvo, obrambo in zaščito našega zatiranega življenja na Koroškem. Da s tem greše proti mednarodnemu pravu, za to se čisto nič ne menijo, ker pa računajo na miroljubnost in popustljivost naše vlade, da ne bo iz teh zločinov izvajala konsekvenc. Dosedanja širokogrudnost naše vlade, ki je na ta zločinstva molčala, jih je utrjevala v tem nazoru. **Toda te širokogrudnosti, miroljubnosti in popustljivosti mora biti konec!** Naša vlada ne sme več molčati! Bil bi to dokaz njene slabosti. **Z vsa energijo mora zahtevati od avstrijske republike, da ji da najobsežnejše zadoščenje.** Najmanj, kar mora zahtevati, je eksemplarizna kazen za ono organizacijo, ki je notorično v zvezi z vsemi in s tatvinami v našem konzulatu. Brez odlaganja mora avstrijska vlada razpustiti »Heimatsdienst« in dati vse garancije za to, da bo naš konzulat mogel v bodoče neovirano opravljati svoje posle in v mejah, začrtanih v saintgermainski mirovni pogodbi, ščititi naše koroške rojake. Ako nam avstrijska vlada ne da popolnega zadoščenja, naj vlada prekine vse diplomatske stike z avstrijsko republiko in naj prične z najobsežnejšimi represalijami! Zaprano naj se vse nemške šole v naši kraljevini in avstrijski državljanji, ki se debele pri nas ob našem kruhu, naj se kot nadležni tujci brez pardona izženó. Naše mnenje je, da je naša država dovolj močna, da lahko izsili za nezasluzene zločine, izvršene na našem

V dobro informiranih krogih trde, da je ministrski predsednik Bratšan zahteval od vlad v Beogradu in v Pragi, da čimprej določite konferenco držav Male antante, na kateri se ima preizkušiti stališče Male antante v besarbijskem vprašanju. Bratšan se te konference osebno udeleži.

Obroč držav proti boljševiški Rusiji.

— London, 22. maja. (Izv.) »Daily Telegraph« razpravlja o možnosti ustanovitve sistema držav, ki bi kakor obroč obkrožile boljševiško Rusijo. Te države se skušajo zavarovati proti eventualnim napadom sovjetske Rusije. Obroč teh držav ima skupne interese, da zavaruje svoje meje proti Rusiji. Turčija je odposlala posebno vojaško komisijo na Poljsko, da se sporazume za slučaj ruskega napada. Turško-bolgarska vojaška pogodba bo v kratkem podpisana. Japonska je odposlala posebno vojaško misij v Bukarešto, da tam razpravlja vprašanje obrambe proti Rusiji. Zdi se, da bo v ta sistem držav povabljeni tudi Madžarska. Ta državni blok ima popolnoma antiboljševiški značaj.

VLADIVOSTOK GORI?

— Moskva, 22. maja. (Izv.) Vladivostok je v nevarnosti, da bo vsled velikanskega gozdnega požara popolnoma uničen. V zapadnosibirskih gozdovih je izbruhnil velikanski požar, ki se je s strahovito naglico širil v smeri proti gozdovom okoli Vladivostoka, ki so začeli goreti. Vojaška garnizija noč in dan dela na lokalizaciji požara. Nevarnost je velika.

ZRAČNI POLET OKOLI SVETA.

— Shanghai, 21. maja. (Havas.) Pelletier d' Oisy je semkaj prispel. Pri spuščanju na zemljo se je njegov zrakoplov razbil.

— Pariz, 21. maja. (Havas.) Pelletier brzojavlja iz Sanghaja: Zrakoplov je padel pri Sanghaju v jamo, in se razbil. Zrakoplovec in mehanik sta nepoškodovana.

— Pariz, 21. maja. (Izv.) Pelletier je došel v Sanghaj na svojem zračnem poletu okoli sveta. V Sanghaju je bila določena 14. etapa njegovega poleta. Ko je pristal na zemljo, je bil zrakoplov poškodovan. Letalo je pristalo na golfkem igrišču. Pelletier ni opazil na igrišču raznih za igro razdeljenih koplč, ob kateri je letalo zadelo ter se znatno poškodovalo. Pelletier in mehanik sta nepoškodovana. Ko dobi Pelletier iz Hanjoje novo letalo, nadaljuje svoj polet.

Čno brodogoj, propaganda in strupeni plini.

— **Angleški glas o Češkoslovaški.** Obletna pojedina Češkega društva (Czech Society) se je vršila v Londonu pretekli teden. Pojedini je načeloval bivši lordmayor mesta Londona sir Charles Wakefield. Državni tajnik za Škotsko Adamson je pri napitnici na Češkoslovaško dejal, da se je versailška mirovna pogodba sicer že večkrat kritizirala, a da se ni še nikoli kritiziral onj del pogodbe, ki zagotavlja starodavnemu češkemu narodu njegove pravice do samostojnosti in posebno mesto med narodi vsega sveta. Adamson je potem poudaril naporno delo češkoslovaških državljanov v dosegu mednarodnega mira. — Bivši minister za zrakoplovstvo Hoare je pristavil, da češko narodno vstajenje ni nič manj pomenljivo, kakor prepoved grškega naroda v začetku 19. stoletja. — Sir Wakefield je še dejal, da je nova republika s svojimi političnimi stiki z evropskimi velevladstvi in s priznanjem, ki si ga je znala pridobiti pri vseh, postala naravno in duševno ugleden družabnik najbolj civiliziranih narodov.

— **Razpust bolgarske zemljedelske stranke.** Iz Sofije poročajo, da je ministrski svet razpustil bolgarsko zemljedelsko stranko, ker je ogrožala temelje države in podpirala tajne komunistične organizacije. S tem sklepom je ministrski svet v prvi vrsti zadell poslance zemljoradniške stranke. Nadalje je ministrski svet sklenil zapleniti celokupno premoženje vseh članov zemljoradniške stranke, ki so za časa Stamboljskega vladovanja zavzemali državne položaje. Premoženja, kojih redni nastanek ne bo moči dokazati, zapadejo bolgarski državi.

Julijska Krajina.

— **Razpuščen občinski svet.** V Černičah so na belo nedeljo dobili vsi občinski svetovalci odlok, da so odstavljeni in da je imenovan za občinskega komisarja dosedanj župan Lipovž, ki bo dobival 25 lir plače na dan in bo imel povodov tega plačane vse poti in zamude časa. Ves občinski odbor je bil pošteno naroden, samo župan Lipovž se je nagibal k fašizmu, katerega propagira po Černičah oni komaj pečen doktor Jasnič, ki je bil pred kratkim navdušen Jugosloven, a se je prelevil v fašista, ker mu to bolje nese. — Razpuščen je občinski svet v Volčah in je imenovan za komisarja dr. Petelen, bivši uradnik Hipotečnega zavoda v Gorici. Za vzrok razpusta občinskega sveta ne ve nihče. Bo pač le ta, da je bilo pri volitvah samo 7 glasov za fašistovski list. — V Biljah je goriški podprefekt že pred volitvami pozval župana Mozetiča, da naj odstopi. Župan mu je mirno odgovoril: »Odstavite me!« Par dni nato je prišel v občinski urad neki uradnik v spremstvu proslulega fašista Savniga, da preišče občinsko poslovanje. Vsled tega pritiska je občinski svet odstopil. Za komisarja je bil imenovan neki Numis, a ker gre ta v Kanal, je imenovan na njegovo mesto mejni grof Obizzi, arhivar pri bivšem deželnem odboru. Tako se razpuščajo občinski odbori drug za drugim in se nalagajo občinam ogromna bremena. Potem naj bo pa še ljudstvo zadovoljno s tako vladavino!

— **Častno občanstvo Mussoliniju.** Po vsem Primorju je v zadnjem času začela razsajati neka posebna bolezen, ki napada občinske svete po mestih in vaseh. Sicer je ta bolezen že precej stara in je razsajala tudi že v starih časih pred vojno, toda v toliki meri pa vendar ne, kakor sedaj. Iz vseh krajev namreč prihajajo vesti, da je ta ali oni občinski svet podelil častno občanstvo ministrskemu predsedniku Mussoliniju. Sedaj iz Opatije, potem iz Ronk, nato iz Vižinade in Roča v Istri, potem zopet iz Trsta itd. Vsak dan enaka vest iz par občin. Ubogi Mussolini, kam bo šel neki z vsemi temi diplomami, ki mu jih bodo seveda hoteli izročiti lastnoročno v deputaciji! Je pač res nesreča za človeka, če je tako zelo priljubljen, da so mu celo čreva v nevarnosti pred prenavdušenimi častilci, kakor je n. pr. podprefekt v Trzinu, ki je sklical najodličnejše meščane in jih pozval, da sestavijo odbor, ki bo imel nalogo, da se postavi spomenik na kvoti 144 na Krasu nad Trzinom, kjer je v vojni dobil Mussolini brezpomembno prasko. Podprefektov predlog je bil seveda sprejet z velikanskim navdušenjem. Kaj si neki misli Mussolini, ki je resen in pameten človek, o vseh teh li-zunih?!

— **Občni zbor ženske podružnice šolskega društva v Trstu.** Snoči je bil občni zbor šolskega društva v Trstu. Izvoljen je nov odbor, in sicer za predsednico ga Milka dr. Abramova, za podpredsednico dr. Slavikova in za tajnico gdč. Slavica Godina. Obširno poročilo opisuje delovanje društva od časa ustanovitve leta 1922. Prvo leto je društvo razdelilo med siromašne deklice in dečke razno obleko in perilo. Obdarovanih je bilo 885 sirot. Drugo leto

je bilo obdarovanih le 420. Prvo leto je bilo dohodkov 10.000 lir, drugo leto samo 7514 lir.

— **Fašistovski občinski komisarij na Goriškem.** Po poročilu iz Gorice, so dobila nekatera županstva v kobarškem okraju, tako Drežnica, Kreda, Trnovo in druga poziv od prefekture v Čedadu, da naj župani prostovoljno odstopijo. Na njih mesto bodo postavljeni fašistovski občinski komisariji, ki imajo nalogo v občinah organizirati fašistovski stranko.

— **Ponarejalci angleških bankovcev pod ključem.** Znano je že, kako je tržaška varnostna oblast, obveščena po zagrebški policiji, da je bila aretirana v Zagrebu neka Josipina Antunovičeva iz Trsta, ki je zamenjavala ponarejene petsterlinske bankovce, v kratkem času prišla na sled ponarejalcev v Trstu, razkrila njihovo gnezdo in aretirala osem oseb. Izginila pa je tedaj popolnoma brez sledu ona Marija Tenze, pri kateri so ponarejalci imeli v njenem stanovanju v ulici Boccaccio št. 3 svojo tiskarno. Sedaj je aretirana tudi Tenzejeva in z njo njen tovariš, ki ji je pomagal zamenjavati ponarejene bankovce, neki Grk, Jurij Spirits, rodom iz Aten. A bil je res naravnost čuden slučaj, kako so jima prišli na sled. Tržaška kvetura je namreč dobila pred par dnevi iz Brindisija obvestilo, da sta v neki tamonjski menjalnici neki moški in neka ženska zamenjala nekoliko bankovcev po pet sterlingov, ki so jih pozneje spoznali za ponarejene. Slepčarja pa sta izginila brez sledu. Toda prav tedaj, ko sta stopila v menjalnico, je namreč slučajno neki kinematografski operater fotografiral tisto ulico in ju, kakor se je pozneje pokazalo, ujel na film. Posnetek filma so poslali tržaški kveturi in tu so takoj spoznali Tenzejevo in njene tovariše. Napravili so več fotografij in jih razposlali zlasti obmejnim postajam. Spiritsa so detektivi zasledili v Trstu in ga aretirali, Tenzejevo pa so zalotili v Postojni in jo potem odpravili v tržaški zapor. Tako je sedaj vsa, deset oseb štejoča banda pod ključem.

— **Zgradba cerkve na Sv. Gori.** V nedeljo, 25. tm. bo blagoslovljenje temeljne kamna za zgradbo nove cerkve na Sv. Gori pri Gorici.

— **Kako si pomagajo odpuščeni uradniki.** Bivši ravnatelj zemljiške knjige, Vinko Čuk, in bivši sodni oficijal pri okrožnem sodišču v Gorici, Anton Trampuž, ki sta bila odpuščena iz državne službe, ker sta pač Slovenca, sta otvorila v Gorici pravno pisarno za upravne, nesporne in izvršne zadeve, za stvari, tleče se vojnih škod in za posredovanja posojil.

— **Zelo zabaven prizor se je nudi v tork dopoldne vsem množestvilnim spodnjim in deklam.** ki jih je ob tistem času vse polno tamkaj, na zelenjadem trgu pri Rdečem mostu v Trstu. Spoprijeli sta se dve branjevki, in kaj to pomeni, ve vsak, komur je znano, da hujših jezikov ni na svetu, kot jih imajo tržaške branjevke. Ves trg ju je poslušal in se krohotal in se posebno, ker je bila vzrok spora — ljubosumnost. To pa je tako razburilo eno obeh ježenic, da je pograbila svojo nasprotnico za vrat, jo začela porivati proti kanalu, in ko jo je pritiščala do roba, tudi v resnici vrgla v kanal. Kričala je še za njo, ko je ona druga že v debelih požirkih požirala umazano morsko vodo. Tedaj pa je hitro priskočil par moških, ki so žensko, kateri se je jeza v vodi popolnoma ohladila, potegnili na suho. Bila je mokra in pa željna tudi menda ni bila, a hujšega se ji ni zgodilo. Njeno prevročekrno nasprotnico pa je mestni stražnik spravil na hladno.

— **Zračna poštna zveza med Trstom in Torinom.** V soboto so izvršili prvi polkusni polet za redno vsakdanjo zračno pošto zvezo med Trstom in Torinom z medpostajami Benetke, Pontelagoscuro, Cremona, Piacenza, Pavia, Casale. Hidroplan se je dvignil v Portorose ob 11. in je došel v direktnem poletu v Torino ob 15, kjer je pristal na reki Po. Za polet se je uporabil hidroplan starega tipa. V tržaški ladjedelnici pa se izdeluje za redno službo hidroplan, ki bo nosil šest oseb in imel primerne prostore za poštne pošiljke. V tork dopoldne se je letalec vrnil v Trst. Polet je prav dobro uspel v obeh smereh in se sedaj v kratkem, kakor hitro bo zgrajen novi hidroplan, otvori redna zveza.

— **Zopet udarec za vojne oškodovance.** Rimska vlada je izdala odlok, s katerim se ukinjuje delovanje »Zveznega zavoda« v Benetkah, ki je bil ustanovljen za izplačevanje predjemov na vojno oškodovance, kolikor se njegovo delovanje tiče vojne oškodovane. Z istim odlokom je odredena tudi likvidacija izplačevanja predjemov na vojno oškodovance pri vseh drugih denarnih zavodih, tako tudi pri Hipotečnem zavodu v Gorici. Vojna oškodovina se bo v bodoče izplačevala samo potom benetških obveznic. Ta ukrep pomenja toliko, da bo zopet manj tekočega denarja v deželi in da bodo vojni oškodovanci morali zopet čakati in čakati, da dobe oškodovino, ako ne bodo hoteli preveč izgubljati pri obveznicah.

— **Politična poroka.** Pod tem naslovom javlja tržaška »Edinost«: V četrtek se je poročil v Boloniji goriški podprefekt Roberto Nicolotti s sestro bivšega provincialnega tajnika fašistovske stranke v Vidmu, sedanega posl. odvetnika Pisentija.

Država v državi.

»Slovenec« je ostal mož-beseda. Včeraj je obljubil, da »o stvari še spregovori«, danes je spregovoril. Priznati moramo, da smo pričakovali bolj resnega, stvarnega, zlasti pa bolj previdnega odgovora. Sicer pa ni nič čudnega, da je navezal v članku »Pašičeva bojna napoved« toliko otrobov, kajti resno in stvarno itak ne more izpodbijati smotrenost in potrebe prepovedi glede zlorabe cerkve in verskega čuta v politične namene. Čisti razum, ki ga je pri klerikalnih sploh malo, mora tu kapitalizirati pred demagoštvom in farizejskim zavijanjem. Tako se je tudi zgodilo. »Slovenec« se je zaletel v prvi vrsti v državno kontrolo nad stiki konfesionalnih organov z verskimi poglavarji, ki žive v inozemstvu. Pravico do te kontrole klerikalizem državni kratkomo odreka. Meni namreč, da bi pomenilo to kršitev ustavnih svoboščin in da je cenzura dovoljena samo v izjemnih slučajih, ob kazenski preiskavi, mobilizaciji ali vojni. Pozabil je pa omeniti, da ima vsaka država tudi v mirnem času pravico in dolžnost ščititi svoje interese in kontrolirati vsakogar, bodisi da je to privatna oseba ali pravna organizacija, ki rovari proti obstoječemu družabnemu ali pravnemu redu in občeje z inozemstvom z namenom oškodovati dotično državo in izpodkopati njene temelje.

Nobena država doslej še ni imela ustave, ki bi govorila o absolutni svobodi korespondence in stikov z inozemstvom in v nobeni državi ni cerkev, kar mislijo naši klerikalci, namreč država v državi. Če se državne oblasti prepričajo, da delovanje višjih cerkvenih organov ne odgovarja državnim interesom, imajo pravico in dolžnost nastopiti proti njim z zakonitimi sredstvi. Toda pustimo klerikalcem veselje, da je Jugoslavija v tem slučaju častna izjema, in ogledimo si drugi del »Slovenčevega« elaborata, ki jasno dokazuje, kako oholi in predzrni so postali klerikalci v svoji megalomaniji in domišljiji, da so vsemogočni.

»Slovenec« se čudi določbi interkonfesionalnega zakona, ki govori o kazni za zlorabo cerkev v strankarske namene. Kaj pa je vsak vernik in vsak cerkveni organ napram državi? Ali ni v prvi vrsti državljan, ki ima vse pravice, pa tudi vse dolžnosti? Klerikalno stališče je sila komodno. Klerikalci in pristaši SLS naj bi bili po klerikalni ideologiji tista blažena skupina državljanov, ki je deležna vseh pravic, dolžnosti napram državi pa nima nobene. Cerkevni prvaki in pod njihovim protektoratom tudi ostali klerikalni voditelji lahko počenajajo, kar hočejo, država jim ne more do živega, ker jih ščiti menda rimski papež in določbe cerkvenega prava. S tako interpretacijo države kot pravne organizacije, čije pravni red je

veljaven za vse državljane brez izjeme, lahko »Slovenec« postreže vsakim mamcam, ki mu bodo morda verjele, da so s svojimi resnim vncem in mašinskih bukvikami res nekaka država v državi. Državne oblasti pa mu lahko na podlagi obstoječih zakonov dokažejo, da se temeljito moti. »Slovenec« pa gre še dlje in pravi dobesedno: »V Beogradu lahko sklenejo sto takih kancelaragrafov in še hujših, pa ne bo izpadel niti en kamen niti iz stavbe katoliške cerkve, niti iz organizacije SLS. Prvič: se noben »cerkveni organ« ne bo po njem ravnal.«

Te besede smo podčrtali, ker si jih mora naša zakonodaja dobro zapomniti. Država lahko torej izdaja zakone, ki jih cerkveni organi kratkomo prezirajo, četudi se ne vmešavajo v interne cerkvene zadeve. Smatramo tudi Jugoslavijo za državo z vsemi potrebnimi atributi in zato smo mnenja, da je dolžnost državnih organov opozoriti klerikalno gospodo, da so zakoni veljavni za vse. Kdor tega ne prizna, kdor javno izjavlja, da se ne bo ravnal po obstoječih zakonih, naj izvaja konsekvence in naj se izseli v drugo državo, kjer bo lahko imel svoje zakone. Nobena moderna država ni tako nespametna, da bi se vmešavala v kompetenco cerkvenih organov, ki je — to naglašamo še posebno — strogo verska, duhovna, toda prav tako tudi ne more nobena država trpeti, da bi se cerkveni organi vmešavali v njeno kompetenco ali da bi se celo ne pokorili njenim zakonom, v kolikor so veljavni tudi zanje kot navadne državljane. »Slovenec« sicer meni, da cerkvi nihče ne more zavzati ust, toda to stališče je zmotno. Država lahko zaveže cerkvi usta, čim se je slednja spozabila tako daleč, da zlorablja vero v partizanske, propagandistične namene, in čim prihaja iz teh ust namesto krščanskega nauka in moralne vzgoje vernikov demagoško hujkanje ljudskih mas, naperjeno proti obstoječemu družabnemu redu in državnim oblikam. To ni samo pravica vsake države, temveč dolžnost, kajti samo »Slovenec« je zmoten domnevati, da je na svetu država, ki bi ne ščitila svojih interesov.

Končno ne smemo prezreti še grožnje, ki jo je naslovil klerikalizem na beogradsko vlado. »Slovenec« sklepa svojo tirado z besedami: »Pašić in Pribičević igrata zelo nevarno igro in ne tita iskri, ki se znaajo zelo lahko razpliniti v plamen. Pašić je napovedal boj hrvatskemu in slovenskemu narodu. Pašić napoveduje zdaj boj tudi naši cerkvi in veri. Zgodilo se mu bo, kakor vsem, ki so se lotili tega posla in ki so bili več kakor Pašić.« Klerikalni gospodi bi bil zelo hvaležni, če nam pojasni, kaj misli z »razplinjnim plamenom«. Ali ne diši to nekam čudno po napovedi

revolucije? Da so klerikalci zmogni nahujskati ljudstvo do skrajnosti, da so pripravljani na vse, samo da jih interkonfesionalni zakon ne pahne v nezogibno brezdnost, o tem smo prepričani. Toda slovensko ljudstvo ne pojde na te limanice, kajti dotični zakon se absolutno ne tiče vere, pač pa hoče izkoreniniti zlo, ki sramoti in skrini božji hram. Sicer pa je tudi država dovolj močna, da stopi pošteno na prste elementom, ki jih srbe roke, da bi v svojem fanatizmu zanetili plamen notranjih nemirov. Nihče ni napovedal boja cerkvi in veri, pač pa napovedal, ki so spremeni cerkve v javne lokale, kjer bi radi nemoteno uganjali svoje demagoške komedije. Ta boj je pravičen in potreben. In tistemu, ki ga napoveduje, se navzlic »Slovenčevim« grožnjam nič ne zgodi, ker španka inkvizicija ni več v modi.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Četrtek 22. maja: Izgubljene duše red C. Petek 23. maja: Dom. Red E. Sobota 24. maja: Paglavka, primljera Izv. Nedelja 25. maja: Paglavka. Izven.

OPERA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Četrtek 22. maja: Aida. Gostovanje g. Bukšeka. Red D. Petek 23. maja: Faust. Gostovanje g. Bukšeka. Red B. Sobota 24. maja: Gorenjski slavček. Red F. Nedelja 25. maja: Traviata, gostovanje gđ. Friseckove iz Pizna. Izv. Ponedeljek 26. maja: Zaprt.

— Ljubljanska drama. V soboto, dne 24. t. m. bo v ljubljanskem dramskem gledališču premijera živahne in zabavne francoske veselice »Paglavke«, ki sta jo spisal Pierre Veber in Henry Gorsse, poslovenil pa jo je prof. Juvančič. V glavnih vlogah nastopijo: ga. Nablocka, ga. Juvanova, ga. Seimška, gđ. Mira Danilova, g. Putjata, g. Skrinšek, g. Peček itd. Režira g. Putjata.

— Matineja v Narodnem gledališču. V nedeljo ob 10. dopoldne se vrši mladinska matineja po zelo nizkih cenah. Sodelujejo golenci dramatizirane šole »Udruženja gled. igralcev. Šola prof. Šesta. Vabilo se poleg mladine vsi, ki se zanimajo za naraščaj slovenske drame.

Glasheni vestnik.

50 LETNICA SMRTI JURJA FLEISCHMANA.

Dne 25. t. m. mine 50 let, odkar je umrl za slovensko glasbo zaslužni skladatelj in narodni pesnik Jurij Fleischman. Mnogo njegovih skladb smatramo danes za ponarodele.

Jurij Fleischman se je rodil dne 18. aprila 1819. v Berčevem pri Ljubljani. Leta 1839. je postal učitelj na Vrhniki. Ker pa ni gojil nabožnega pesništva, ki je takrat edino imelo pravice med Slovenci, temveč je zapel rad okrog, je takratni vrhniški dekan kot konkordatski nadzornik ljudskih šol toliko časa spletkaril proti njemu, da je leta 183. izgubil učiteljsko službo. Fleischman se je preselil v Ljubljano, kjer je revno živl kot učitelj petja in glasbe. Poleg tega je učil v Mahrovi trgovski šoli lepopisje. Fleischman je uredil prvo zbirko slov. epsmi »Slov. Gorlice«, katere prva dva zvezka sta izšla leta 1848. pri Blazniku na stroške »Slovenskega društva. Leta 1860. je Fleischman izdal »Slovarske pesmi«, od leta 1860.—1863. so izšli trije zvezki njegovih »Mične slovenske zdravice«, leta 1864. je izdal 3 zvezke »Slovarske Besede« (pesmi za veselice).

Fleischman ni bil sicer umetnik prve vrste vendar je mnogo storil za slovensko petje v oni versko nestrpnosti in ozko-srčnosti, ki tudi v socialnem oziru ni bila ugodna za svobodni napredek. Fleischman pa ni samo uglašil tujih pesniških proizvodov, temveč je tudi sam zložil lepo število mičnih pesmic, kakor: »Slovo Milice« (Obljubiti ti z mano si venčene plesti), »Prevzetna« (Ti si ure zamudila, ko gorelo mi srce), »Noe in trte« (Kdo nam je prvi trte sadil?), »Zadnji kozarec« (En starček je živ), »Bohinja« (Čudapolna kranjska zemlja), »Gorenjske« (Če gorji pogledam na strme gore), »Kranjski fantje« (Kranjski fantje, mi smo mi) itd. — Glede pesmi »Pozdrav Gorenjski« (Pozdravljam te gorenjska stran), katere pesem je v »Mičnih slov. zdravicah« navedena pod oznako »Besede in naprave Fleischmana« pa je očita pomoč, ker besede so Andreja Praprotnika, kar dokazuje dejstvo, da je ta pesem izšla v Praprotnikovi zbirki (Pesmi cerkvene in druge) že leta 1856. dočim so »Mične« izšle šele l. 1860.—1863.) Bleiweisovi »Novičarji« so Fleischmana prezirali, ker ni bil pri njihovi literarni zadugi in ker je nosil vsled osvadoštv vrhniškega dekana na sebi žig brezverca. Zato so »Novice« Fleischmanove »Mične slov. zdravice« takole obsodile: »Zelili bi pa bili, da g. Fleischman tiste pesmi, katerim je sam besede zložil, bi bil dal popraviti po izurjenem pesniku

(vsekakor Veselu-Koseskemu!), ali še bolje, da bi Pegaza prepustil celo drugim.« Toda danes se poje le malo Novičarjevih pesmi, dočim so postale skoraj vse Fleischmanove pesmi narodna A. B.

— Gostovanje baritonista g. Rudolfa Bukšeka v naši operi. Danes in jutri zvečer gostuje v naši operi g. Rudolf Bukšek, in sicer poje danes zvečer Egiptovskega kralja Amonasro v operi »Aida«, jutri zvečer pa vlogo Valentina v operi »Faust«. Gospod Bukšek je izredno simpatičen pevec, ki ima veliko glasovno in igralsko rutino. Že več let zaporedoma sodeluje kot član ojske opere, kjer je med gledališke publiko izredno priljubljen. Tekom letošnje sezone je gostoval parkrat na Narodnem gledališču v Beogradu in sicer je nastopil v »Hofmannovih pripovedkah« in v Wagnerjevem »Večnem mornarju«. V obeh vlogah je dosegel naravnost velikanski uspeh. Kritika hvali njegov blagovončji bariton in simpatičen nastop. Gospod Bukšek je naš domačin ter je prvokrat nastopal v takratnem našem deželnem gledališču.

Dame finega okusa

vabimo, da si ogledajo nedosežno krasne vzorce jumperjev po zmerni ceni v izlozbi modne trgovine

Fran Lukič, Pred škofijo 19

3510

Pravni vestnik.

MISLI OB OBJAVAH NAŠIH ZAKONOV IN NAREDB.

Te dni smo čitali v »Prager Presse« imeniten članek dr. Weyra, ki ga je registriral tudi neki ljubljanski dnevnik pod neaslovno »domače kverulanstvo«. Tam je stalo, da »naši nergači« tudi o naših zakonih zabavljajo, da so slabi; da pa »treba vedeti, da imamo takšne zakone, kakršni je parlament«. To je dr. Weyr povedal svojim rojakom Čehom. Mi pa se izprašujemo, ali smo tudi mi krivi, da brez potrebe nujimo in se obregujemo ob našo zakonodajo. In ko smo si vest izpraševali, nam pride v roke naš Uradni list št. 44 z dne 15. majnika t. l. Tu pa smo čitali med »urednimi osrednje vlade« od ministrstva za notranje posle podpisani »Pravilnik o izdajanju in vidiranju potnih listov«. In glej spaka, pri členu 23, stoji pod črto doslovno naslednja opazka: »Naslednji stavek tega odstavka se glasi v izvirniku »Amortizacija u inostranstvu prema propisima svake zemlje ako i obaveštenjem stranih predstavništva.« Ker je nejasen, se za sedaj ni prevzel v slovensko besedilo. Op. ur.« Prvo, na kar misli pravnik pri taki opazki, bo pač: ali pa se ne da iz celokupnega sadržaja celoga člena vendarle povzeti pravi smisel tega določila? Tu pa moramo dati g. uredniku Urednega lista popolnoma prav in ne preostaja nam ničesar drugega, nego da konstatiramo — ali nedostato redakcijsko čl. 23 pravilnika ali pa pogrešno reprodukcijo k pravilne redakcije bodisi pri prepisu, ki se je napravil v ministerstvu, bodisi v štampari. Eno kakor drugo, kakor tretje je seveda — milo rečeno — v interesu naše zakonodaje obžalovanja vredno!

Pa poreče kdo: Zopet njurenje! Kaj pa za to, če se pripeti taka napaka! Saj je celo znano, da so svoj čas v Nemčiji tiskali za zakon v uradnem listu — ne od parlamenta sklenjeni in od vladarja potrjeni zakon, ampak neoprejet zakonski osnutek... Res je to, ali to se je zgodilo enkrat v teku desetletij in še to je imelo za posledico, da se še danes pri predavanjih na univerzah navaja ta nečuten pripetljaj v svari eksemplari. Pri nas pa to moramo reči navzlic temu, da je prof. dr. Weyr indirektno tudi nas »pokregale« se je združilo vse skupaj: redakcija zakona ali uredbe in odstopanje ob obnovoivanju že tolikokrat v reprodukcijo nesmotrenega besedila (v ožjem in tudi širšem pomenu), da treba vendar le ponovno povzdigniti glas in reči: Ne hajte še vendar in skrbite za breskino zakonodajo!...

V Novi Evropi z dne 11. aprila t. l. se nahaja članek »Malo kritike našega zakonodavstva«: tu so nedostaki razdeljeni na a) tehnične, b) materialne. Tu je sestavljen cel niz naravnost prenerednih »ispravk« priobčenih zakonskih tekstov... (Tudi za čl. 23 pravilnika o izdajanju in vidiranju potnih listov moremo pričakovati »popravka«, pa sme radovedni, ali pride v »prilogo«, kjer je bil pravilnik tiskan, ali v »splošni del«) Materialni del tega članka se je skliceval na dve prejšnji članki Novе Evrope (od 21. januarja 1923 in od 1. decembra 1923) s sličnimi opombami k pogrešeni zakonodaji, tu pa je dokazal osebito o neemožnosti nekaterih določil zakona o taksah in pristojbinah.

V Slovenskem Narodu z dne 7. maja t. l. št. 104 smo obrazložili nedostatočnost čl. 13. art. zakona o pošti in telegrafu po samem svojem besedilu v splošnem in pa nepotrebnost in neprimernost razširitve na pokrajino Slovenijo še posebej. In to gre tako dalje in tako dalje... Ali breskonca? Upajmo, da ne... Če se ne bo do prišli pametni resortni ministri na to, da treba državi v centralnih uradih — predvsem dobrih strokovnjakov, pa naj bodo od koderkoli, ki imajo resno voljo upravo smotreno izvajati in zakonodajna predela dobro opravljati, upajmo pa vsaj, da bo sedanja mladina, ki po srednjih in visokih šolah pridobiva svojo spretnost za praktično življenje, še tako odgojena, da bo kategorično zahtevala: »Proč s »partijskimi« upravnimi uradnimi aparatom, ki je pri zakonodaji udeležen, nado-

moste naj ga delavci, ki so sposobni in voljni, da delajo smotreno s celokupno našo državo. Potem — tudi brbljanje radi naše zakonodaje — prešamo po sebi! N—B.

Skolstvo.

— Darila, kamni in slike za Sokolski Tabor od 1. aprila 1924: Neimenovan zavod po br. Turku 10.000 Din, Prometni zavod za premog 5000 Din, Anton Bončar v Ljubljani 3000 Din, Banka Slavija 2500 Din, Neimenovan v Trstu, Teodor Korn, Jos. Ravnikar, Ivan Silla, Rude in kovine, neimenovan trgovec, J. Premelj, Anton Mencinger, Schneider & Verovšek, Jakob Zalaznik — vsi po 1000 Din; dr. Milan Vidmar, Vilko Turk, Jadranska zavarovalna družba, Pavel Dolinšek, Fran Urlep — vsi po 500 Din; Schneider & Verovšek 400 Din; dr. Janko Babnik, Ivan Javornik, Jože Javornik, 2 neimenovana — vsi po 300 Din; Sokol v Vrbanju, Gregorc & Verlič, Jakob Zalaznik, dr. Oton Fetič — vsi po 250 Din; delniška družba »Split«, Ivan Jakopič, Alojzij Breclnik, Peter Šterk, Vernik Zane, Jeras — vsi po 200 Din; H. Suttner 150 Din; Josip Guštin, Zagreb, 125 Din; Prometni zavod za premog, neimenovani »mestni« uradnik Oton Jaroslav Kalmus, Lud. Štuh, dr. Ant. Papež, Anka Koman, Emil Tschura, dr. Josip Grabljovic, Peter Hartman, dr. Janko Zivornik, A. Ebspanger, dr. Janko Debelak, Lav. Schwentner, dr. Leopold Poljanec, Emerik Ferlic, B. Luckmann, A. Lampret, Fr. Kham, Sokol v Črni pri Prevalah, Robert Golli, Matej Caserman, Ivan Zupančič, dr. Janko Salojvic v Kranju, dr. Breskvar, Rudolf Kokali, Vatrovč & Svetina, Marija Derganc, br. Repovž, E. Dobrič, Smerdu, M. de Brouse, Anton Potočnik, Mir. Urbas, Hinko Korn, Dori Korn, kegljaški klub »Srbini« — vsi po 100 Din; Avgust Juvanc v Ribnici, Peter Papež, Hinko, Wibbe, dr. Ivan Lovrenčič, Josip Christof, Vinko Metlikovič, Rudolf Tenente, P. Palovec, Henrik Kenda, dr. Janko Vrančič, Franc Pister, dr. Rutar, »Adria«, Danijel Battelino, prof. dr. Stojčič — vsi po 50 Din; Ivan Simončič, Ivan Zakotnik, Anton Kornič, ing. Juran Oscar — vsi po 30 Din; A. F. Kranjec, Anton Černe, Ivan Lipovšek, Hugon Schaut, Jos. Mozečič, Ovidon Pregelj, Ladko Rebernik — vsi po 25 Din; Dušan Podgornik, ing. Josip Džek, Ivan Rebolj, Fran Sattler, Fran Miklič — vsi po 20 Din; — Razni mali prispevki skupno 170 Din; — Zbirke: Josip Turk v gostilni »Kofak« 130 Din, 710 Din, 500 Din in 2400 Din; — Milena dr. Žerjavova za 5 kamnov 2500 Din; Ivan Podgornik 1250 Din, I. Silla Din 228.75, Makso Koželj v Kamniku pri igri »Durak« 140 Din, Sokol v Slov. Bistrici Din 116.50; prevoznika zadruga v Ljubljani Din 135.50; iz raznih nabiralnih pol skupaj Din 2414.50; — Vsem darovalcem in nabiralcem ponovna iskrena hvala! Odbor.

— Razstava na Taboru. Sokol I. bo ob dneih proslave na Taboru na binkoštno nedeljo in ponedeljek priredil tudi razstavo. Razpoložili bodo načrti Doma Sokola I. in slike posameznih fas zidave, da si bo vsakdo lahko ogledal gradbeno zgodovino doma. Vrhutega bodo razstavljeni tudi načrti in slike drugih Sokolskih domov po Sloveniji, ki so že zgrajeni ali pa se šele pripravljajo. Razstava bo sanjiva in poučna. Zato naj si jo vsakdo ogleda!

— Sokol Vič. V nedeljo 25. maja ob 20. zvečer gostuje v Sokol. domu dramatični odsek »Klub« jug. napr. akad. iz Italije s tremi burkami enodejankami. Cenjeno občinstvo vabimo k mnogobrojni udeležbi. Zdravo.

— Marko Taboru. Lepo propagandno sliko za binkošti je izdelal Sokolu I. brat Erbežnik: Marko na konju, v eni roki buzdovan, v drugi kamen z napisom »Kajmakčala«, pod njim: »Marko Taboru 9. 5. 1924.« Slika bo v kratkem razstavljena na prometnem mestu v Ljubljani.

— Ljubljanski Sokol. Izlet moške deince na »Grnado«, se vrši v nedeljo dne 25. tm. Odhod izpred »Narodnega doma« s vozč. Sv. Katarin, Toško čelo in Podutik; zvozi točno ob četrt na 7. zjutraj. Povratek prihod v Ljubljano med 7. in 8. uro s večer. Prehrano za cel dan je vzeti seboj.

— Sokol Ljubljana II. priredi na praznik, dne 29. tm. naraščaj izlet na Golico. Vabijo se tudi starši naraščajnikov in člani. Priglasiti se je radi polovčne vožnje od petka do torka, od 7. do pol 9. ure zvečer v društveni sobi na realki.

Balkanska nevarnost.

»Rzecz. Pospolita« priobčuje v eni zadnjih števil izpod peresa V. Dobrovškega obširen članek o položaju na Balkanu, v katerem pravi avtor med drugim:

Pred vojno je bil izraz »balkanska nevarnost« glavni motiv evropske politike. Ponavljal se je tako pogosto, da mu slednjič niso pripisovali nobenega pomena. Svetovna vojna pa je dokazala, da ta nevarnost ni bila samo fraza. Notranje politično življenje v Jugoslaviji in razmerje med Beogradom in Zagrebom je tako napeto, da je bila beogradska vlada slednjič prisiljena poklicati na pomoč umetno storjeno zunanjo nevarnost, da odvrne javno mnenje od parlamentarne krize. Toda Srbija ima po zaslugi lahkega zunanje položaja res dva pereča zunanja problema, ki lahko povzročata novo vojno na Balkanu. To bi bilo katastrofalne posledice, kajti iz zgodovine je znano, da je oboroženim konfliktom na Balkanu skoraj vedno sledila evropska vojna. Prvi tak problem je izhod na morje, od katerega je Jugoslavija makone popolnoma odrezana. Po okupaciji Reke od strani Italije je njeno edino upanje, da dobi izhod na Belo morje in da zasede solunsko pristanišče. Toda Solun pripa-

da Grški, ki drži tudi obalo na meji Jugoslavije in Bolgarije. Če bi hotela Jugoslavija okupirati Solun, mora računati z grškim odporom. Lahko bi izbruhnila vojna z Grško, s katero Jugoslavija še ni uredila svojih računov, ker ima v Bolgariji nevarnega in nezanesljivega soseda.

Je pa še druga možnost oboroženega konflikta: vojna za Makedonijo in obenem tudi z Bolgarijo. Makedonski separatisti, člani makedonske organizacije, ustanovljene leta 1893. proti tedanjemu turškemu nasilju in vajeni neprestane borbe, še niso položili orožja. Voditelj te organizacije Todor Aleksandrov grozi Jugoslaviji, da lahko vsak hip mobilizira proti nji 150 tisoč vojakov, obenem pa je vjel v svoje mreže celo Hrvate, na čelu z Radičem z ene strani in Albanijo z druge. Opetovano je Aleksandrov izjavil, da ne položi orožja, dokler ne pribori Makedoniji popolne avtonomije. Kaj je povzročilo to napetost na Balkanu in kdo je kriv, da visi nad Evropo znova balkanska nevarnost? Krive so velesile in sicer v prvi za to, ker so prepustile inicijativo v balkanski politiki Anoliji. Angleži so sicer ponosni in veljajo za prebrisane diplomate, ki smatrajo mirovne pogodbe s svojim podpisom za nedotakljive, toda ne glede na ta prirojeni ponos se včasih pošteno zaletje. Kaj rado se namreč pripeti, da Angleži ne vidijo

in ne razumejo, da so razum njih še drugi narodi in drugi ljudje, ki ne trpe, da bi ravnali z njimi kakor z mrtvimi stvarmi. Angleži so šli v svoji mednarodni politiki celo tako daleč, da ne dovolijo drugemu narodu vplivati na zunanji svet. Tako so prezrli nekoč tudi makedonski problem, Makedonijo so spremenili v turško provinco pod protektoratom velesil, češ to vprašanje lahko rešimo pozneje, ker itak ne igra v mednarodnem življenju nobene vloge. Niso pa računali s tem, da so v Makedoniji tudi ljudje iz krvi in mesa. Angleži so mislili, da bo konec ruske nevarnosti na bližnjem vzhodu, čim se ustanovi velika Jugoslavija in močna Bolgarija. Res, da so se pozneje prepričali, da predstavljate ti dve državi najboljši jez ruskemu vplivu in da makedonskega problema sploh ni. Toda s tem, da je angleška zunanja politika prezrla makedonsko gibanje in odlašala ureditev balkanskih razmer po nacionalnem principu, je bila storjena velika napaka. In ko so se Angleži spame-tovali, so napeli vse sile, da popravijo, kar so bili zakrivali, toda bilo je že prepozno. Njihovo napako je plačala Evropa z balkansko nevarnostjo, ki je neprestano ogrožala njen mir, in s petimi vojnami. Sama Angleška pa bo še drago plačala svojo politiko na Balkanu, kajti kdo ve, če niso njeni računi tudi po svetovni vojni napačni.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 22. maja 1924.

Anonimni junaki.

V zadnjem času nas neka strahopetna klika bombardira z anonimnimi dopisi. Predvsem ji ni všeč naše dosledno načelo stališče glede narodnega in državnega jedinstva, ni ji po godu, da pobijamo gluho gonjo proti Beogradu in srbskemu delu našega naroda, ni ji pa bila všeč tudi naša notica, v kateri smo primerjali francoske in nemške generale. Na to notico smo dobili dopis, ki ga v celoti priobčujemo, da naša javnost spozna, kakšni zagriženi germanofili se skrivajo še v naši sredini. Dopis slove:

»Francoski generali — zmagovalci v svetovni vojni! Kdaj, kje in kako?

Nemčija je podlegla kot od celega klupljenege sveta oblegana trdnjava radi gladu in pomanjkanja vsakovrstnega materiala. To je edini vzrok versalskega diktata, nikakor pa ne po zaslugi kakoga francoskega generala.

Na bojiščih so nemški generali s svojo taktiko in genialnim strateškim vodstvom vedno proti 2—3 kratni premoči ne samo zmagali, temveč sovražno vojsko uničili.

Samo par slučajev iz statistike švicarskega gen. št. polkovnika Stegemanna »Der Weltkrieg«.

Metz 1914: 22 nemških divizij proti 28 franc. divizijam.

Tannenberg 1914: 10 nemških divizij proti 28 ruskim.

Mazurska jezera, febr. 1915: 18 nemških divizij proti 42 ruskim.

Gorlice, maj 1915: 8 nemških divizij in 12 avstrijskih proti 48 ruskim.

Srbija 1915: 7 nemških in 6 avstr. divizij proti 16 srbskim.

Romunija okt. 1916: 7 nemških divizij 7 avstr. 4 bolgarske in 2 turški div. proti 24 rumunskim in 4 ruskim.

Kobarid okt. 1917: 8 nemških divizij (od teh 2 sploh nista prišle v ogenj) in 10 avstrijskih proti 34 italijanskim.

Pripomniti moram, da so bile nemške divizije številčno najslabše vseh vojskujocih se armad, tako napr. so imele nem. divizije 12 bataljonov, ruske pa 16. Da francoski generali sedaj dovolijo civilno oblecanje, je njih stvar in več ali manj tudi razumljivo. Njih največji taktični uspeh je bila zasledba Poruhrja, seveda brez vojaške odpora. Tu je bilo mnogo »vsakovrstnih junakov generalov« (čitaj knjigo »Elisabeth«).

Statistika švedskega genšt. polkovnika Lindenkrona kaže izgube na francoski strani 18 padlih generalov, na nemški strani pa 48.

Zgodovina se more »delati« samo, če se hoče koga prehodno malo pošarbariti, ampak prava — nepristranska zgodovina je zgodovina, ki se pa ne more »delati«.

Docent ljubljanske univerze.

Ves svet ve, kako so Nemci in Avstrijci med svetovno vojno delali »zgodovino«. Prosluli Höferjevi komunikaciji o dogodkih na bojišču so v tem oziru naravnost klasične priče! In prav tako, kakor Höfer, so med vojno pisali »zgodovino« tudi razni vojaški strokovnjaki, naj so to bili Stegemann, Lindenkorn ali kakor so se že zvali ti večaki, ki so stali v nemški službi! Ze med vojno se je vse, kar je samostojno mislilo, smejalo Höferju in legiji v nemški in avstrijski službi stoječih vojaških strokovnjakov, ki so vsi s svojimi »zgodovinskimi deli« zasledovali zgolj ta namen, da prikažejo nerazodni javnosti položaj nemških in avstrijskih vojsk, njih uspehe in nebotično junastvo v najugodnejši luči. Ako se danes, skoraj šest let po katastrofalnem nemško — avstrijskem debaku, najde med nami tepec, ki verjame tem legendam in bajkam a la Höfer, je to znak, da so se dotičniki omehtali možgani ali pa še vedno živl pod sugestijo stare avstrijske misli, ki je neozdravljivo oku-

žila in zastrupila predvsem števne ž. in kr. častnike vseh narodnosti.

Pismo bi bili vrgli v koš, ako bi ne bil anonimni tako nesramen, da skuša s podpisom »docent ljubljanske univerze« vzbuditi mnenje, kakor da bi bilo ljubljansko vseučilišče ognjišče germanofilskega mišljenja in gibanja. Ta infamni poskus, kompromitirati našo univerzo pred vsem, zlasti slovenskim svetom, z ogorčenjem zavračamo. Pušite pri miru naš znanstveni zavod, ki je visoko vzvišen nad takimi zlobnimi podtikanji!

— Prihod kralja na Bled. Po poročilu iz Beograda odpotuje Nj. Vel. kralj Aleksander I. še ta teden na Bled, kjer ostane več dni. Sredi meseca junija potuje kralj s kraljico v Pariz na poset predsednika republike Milleranda.

— Neinformiranost ali zloba? Dunajska »Neue Freie Presse« je priobčila preteklo nedeljo od svojega korepondenta v Trstu o železniški nesreči pri Prestranku poročilo, v katerem pravi med drugim: »Orijentski ekspresni vlak Carigrad — Pariz, ki vozi preko Beograda in Trsta, je na jugoslovenski postaji Južne železnice Prestranek treh v tankaj stoječih tovornih vlak s tako silo, da se je lokomotiva ekspresnega vlaka vlegla na ono tovornega vlaka. Škoda znaša približno 1 milijon lir.« — »Neue Freie Presse« je torej ali tako neinformirana, da ne ve, da se postaja Prestranek nahaja že v Italiji, ali pa je iz same zlobnosti, da bi škodovala naši železniški upravi, namenoma premetila kraj nesreče na jugoslovensko ozemlje. Verjetnejše je domnevanje, da igra pri tem glavno vlogo zloba, kar zaključimo pred vsem iz okolnosti, da navaja »Neue Freie Presse« povzročeno škodo — v lirah. Naše železniško ravnanje in to storiло dobro, ako bi poslalo dunajskemu listu primeren popravek. Železniški nesreči je pri nas itak dovolj in ni treba trpeti, da bi se naši železniški upravi še podtakale nesreče, ki se niso pripetile na našem ozemlju.

— Odbor za Malgajev spomenik nam poroča: Ministrstvo sobračaja še ni poslalo odboru rešitve glede odobrenega 50 % popusta za posetnike Malgajevе slavnosti, da bi mu bilo mogoče natisniti predpisane legitimacije. Zato je sporazumno z direktorjo državnih železnic v Ljubljani, oddelek za vozne olajšave, odredil sledeče: Udeleženci odkritja Malgajevеga spomenika naj kupijo na oadhodni postaji celo vozovnico, legitimacijo, oziroma potrdilo, ki velja za povratek z isto vozovnico, dobljo p. n. posetniki v posebnem paviljonu na guštanjskem postajališču ob prihodu v Guštanj. Vožnja je za prav gotovo polovična. — Odbor za Malgajev spomenik v Guštanju.

— † Dr. Janez Vavpotič. Ob pol dveh popoldne je včeraj v Novem mestu po dolgotrajni mučni boleznj zatnil svoje trudne oči g. dr. Janez Vavpotič, ondosti višji okrajni zdravnik, starosta slovenskih zdravnikov, oče prof. g. Ivana Vavpotiča, znanega našega odličnega akademčnega slikarja. Pokojnik je bil rojen leta 1846. v Kranju. Gimnazijske študije je dovršil v Ljubljani, na kar je odšel na vseučilišče v Gradec študirati medicino. Medicinske študije je dovršil leta 1873. in se je nato takoj vrnil v domovino, kjer je pričel s svojo zdravniško prakso v Kamniku, iz Kamnika je odšel kot okrajni zdravnik v Postojno, od tam pa 1888. v Novo mesto, kjer je uspešno deloval nad 35 let. Pokojnik je bil lani praznoval svoj 50letni zdravniški jubilej. Bil

je izboren zdravnik, ki je z vso vestnostjo in z vsem požrtvovanjem izvrševal svoj težavni poklic. Na higijenskem polju je bil vsečak, kakršnih je le malo med našimi zdravniki. Med svetovno vojno je z brezprimerno požrtvovanostjo organiziral samaritansko delo in ustanovil celo vrsto bolnišnic, kjer so se zdravili ranjeni vojaki. Dasi je bil uradnik, vendar je nastopal povsod kot prepričan narodnjak in si tudi ni dal kratiti svojega odločnega naprednega prepričanja. Kot tak seveda pod Avstrijo ni žel zasluznega priznanja, pač pa ga je naš kralj lani odklical z redom Sv. Save IV. vrste v priznanje njegovih zaslug, ki si jih je pridobil na sanitarnem polju. Vso svojo rodno je vzgojil v odlično narodnem in naprednem duhu. V Novem mestu in v vsi okolici je užival splošen ugled in spoštovanje kot zdravnik, pred vsem pa kot mož izrednih srečnih vrlin. Pogreb bo jutri v petek 23. t. m. ob 16. popoldne, in sicer z ozirom na to, da se omogoči udeležba pri pogrebu njegovim številnim prijateljem in stanovskim tovarišem iz Ljubljane. Bodi mu ohranjen trajen spomin, njegovi spoštovani rodbini naše iskreno sožalje.

Francosko odlikovanje pesnika Otona Župančiča. Danes popoldne se je vršila v sobani Francoskega instituta na Bleiweisovi cesti intima evančion, pri kateri je francoski konzul gosp. De Flach izročil pesniku Otonu Župančiču visoko odlikovanje francoske vlade, višji red častne legije. Med prisotnimi smo opazili velikega župana g. Šporna, bivšega pokrajinskega namestnika gosp. Ivana Hribarja, magistratnega ravnatelja gosp. dr. Zarnika, rektorja ljubljanske univerze gosp. prof. dr. Kidriča, konzula češkoslovaške republike dr. Beneša in še druge odlične predstavnike ljubljanskega literarnega in znanstvenega sveta. Pri vstopu v sobano so prisotni pozdravili slavljenca s toplimi aplavzom. Slavnost je otvoril univ. prof. dr. Pitamic, ki je v imenu Francoskega instituta pozdravil svojega predsednika in mu čestil na visokem francoskem odlikovanju. V svojem izbrnem govoru je orisal slavljenčeve zasluge za francosko kulturno zблиžanje. Takisto se je zahvalil francoskemu konzulu g. De Flachu za moralno in gmočno podporo, ki jo je izkazala francoska vlada Francoskemu institutu v Ljubljani. Nato je francoski konzul gosp. De Flach v izbranih besedah čestil pesniku Župančiču na odlikovanju, ki mu ga je poverila francoska vlada, da se na videz način oddolži velikemu slovenskemu pesniku za njegovo delo, ki ga je posvetil francoski književnosti ter njenim notranjim vrednotam. Zlasti blesteč prevod Rostandovega Cyrana de Bergeraca bo živel tako dolgo, kakor izvirnik. Ko se je slavljenec poglobljal v francosko literaturo, jo je odkril Slovincem in dokazal notranjo sorodnost genijev obeh narodov. Po teh besedah je g. De Flach v imenu predsednika francoske republike pripel pesniku Župančiču red častne legije in ga po predpisem običaju poljubil na lice. Pesnik Župančič se je nato zahvalil vladi in g. konzulu za odlikovanje, ki ga smatra za odlikovanje naroda, kojemu pripada. V dvajsetletnem svojem književnem stiku s francosko kulturo je spoznal resnico, da je spoznavanje istovetno z ljubeznijo do Francije. Po teh besedah so prisotni prijatelji in znanci čestitali slavljenca. S tem se je zaključila slavnost. G. Župančič je drugi Slovenec, ki je bil deležen francoskega odlikovanja. Francoska vlada je že prej odlikovala bivšega pokrajinskega namestnika g. Ivana Hribarja z redom častne legije.

Z univerze. G. Martin Spindler, višji fin. svetnik delegacije min. financ v Ljubljani, dosedaj honorarni nastavnik tehniške fakultete, je z odlokom min. prosvete imenovan za honorarnega profesorja za narodno gospodarstvo na imenovani fakulteti univerze v Ljubljani.

Vprašanje počitnic na naših srednjih šolah. Včeraj smo po beogradskih in zagrebških listih posneli vest glede letošnjih počitnic na srednjih šolah. Z merodajne strani smo bili opozorjeni, da se dotična odredba ministrstva prosvete nanaša samo na Srbijo. V Sloveniji veljajo glede zaključka šolskega leta te-le določbe: V VIII. razredu se konča pouk 28. maja, v IV. razredu radi nižjetečajnega izpita 6. junija, v vseh drugih razredih pa 27. junija. Slovesen sklep šolskega leta na vseh srednjih, meščanskih in osnovnih šolah bo na Vidovdan 28. junija. Vse mature — velike in male — morajo biti končane do 27. junija.

Državni praznik na dan sv. Cirila in Metoda dne 24. t. m. se praznuje na vseh osnovnih meščanskih in srednjih šolah s pouka prostim dnevom. Skupne šolske maše ni.

Ljubljansko občinstvo vladno opozarjamo na koncert, katerega priredi v soboto, dne 24. maja, ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani ženski zbor državne učiteljskega v Mariboru. Program je skrbno sestavljen ter izredno vestno naštudiran, zato umetniški užitek absolutno zagotovljen. Obli-

ni posej naj priča, da se zanimamo tudi za to panogo našega koncertnega delovanja. Vstopnice v Matični knjižarni.

Niščeva. Pod vodstvom dr. Veselovića se je te dni glasila pri ministru zunanjih del dr. Niščeva deputacija prebivalstva iz Pordanja in Modoca, ki sta na temelju sporazuma z Romanijo pripadala naši kraljevini, da se ministru zahvali za njegov trud v prilog teh dveh krajev. Obenem je deputacija sporočila ministru, da je obiskal svet v Pordanju soglasno sklenil, da se bo odšel Pordanj imenoval Niščeva, da se v tem ovekoveči ime ministra, čegar mislija je, da je končno prišel ta kraj v okrilje svoje matere zemlje — Jugoslavije.

Nove osebne tarife za brzojake. Železniško ministarstvo uvede s 1. junijem nove potniške tarife za brzojake in sicer: do 10 km I. razred 14, II. raz. 10,50 in III. razred 7 Din do 30 km I. razred 28, II. raz. 21 in III. raz. 14 Din. do 50 km I. raz. 42, II. raz. 31,50 in III. raz. 21 Din. do 60 km I. raz. 54, II. raz. 42 in III. raz. 28 Din. do 80 km I. raz. 70, II. raz. 52,50 in III. raz. 35 Din. Za daljše potovanja ostane stara tarifa.

Promocija. Na dunajskem vseučilišču sta promovirala g. Vlado Guselj iz Škofje Loke in g. Fran Debevec s lga za doktorje vsega zdravilstva.

Iz Rogaske Slatine se nam poroča, da je sezona v polnem teku. Mariborska godba je že pričela z rednimi dnevnimi koncerti in naročila za sobe so že dosegla veliko lanske sezona.

Iz Rogaske Slatine nam pišejo: Dosedanji koncerti vojaške godbe iz Maribora kažejo, da bodo imeli gostje v letošnji sezoni mnogo muzikalnega užitka. Sporedi so založili z raznovrstnimi priznanimi komadi in izvajanje že v prvih dneh priča o izvršnih močeh. Oni gostje, ki uživajo sedanjim spomladanskim Rogasko Slatino, se čutijo nad vse srečne. Vreme je lepo in preroki pravilo, da ostane tako še dolgo. Po gozdovih polejo drozgi, škinkovi, senice in taščice, vmes pa se prijetno oglašajo kukavica, ki ti našteje še kolikor hočeš let življenja, ako jo radoveden vprašaš, koliko časa boš še živel. Povsodi svež, čist zrak, vonjavno drevje in jasno nebo! V vsem svojem čaru je razvita Slatina in vabi goste, ki sicer že sami pridno mislijo na njo, prihajajo in napovedujejo. Letos se otvori zopet hotel Bellevue, stojič nad Slatino v divni poziciji. Lastnik je g. Rist, ki ima v najemu ljubljanski »Union«.

Koncert jugos. komorne glasbe. V ponedeljek dne 26. maja se vrši v Filharmonični dvorani IV. koncert jugoslovenske komorne glasbe. Za ta koncert veljajo one vstopnice, ki so bile kupljene za IV. komorni koncert, stojič pa se dobe v Matični knjižarni. Natančen program objavimo jutri.

Smrtna kosa. V starosti 76 let je včeraj po kratki boleznii umrl g. Fran Grebenc, vpokojeni nadoficijski pri-pokrajinski vladni v Ljubljani, oče prof. g. Otona Grebena in tati prof. g. Davorina Volavška. Pokojnik je bil vesten in marljiv uradnik, moč blagega srca in dober narodnjak. Pogreb bo v petek 23. t. m. ob 17. uri večne poti št. 5. na pokopališču št. 5. Krležu. Blag mu spomin, njegovi cenjeni rodbini naše sožalje.

Žepni vozni red knjižarne V. Weizl v Mariboru, koji se je v preteklem letu zelo razširil in približil kot najbolj praktičen med cenl. običajstvom, izide tudi letos in sicer v obsejnih izdaji. Vse proge in tudi vozne cene bodo zaznamovane. Dobilo se tudi posebni platneni ovitki za stalno uporabo, za izmenjavno voznega reda.

Pojav kolere v Beogradu. V Beogradu so konstatirali slučaj kolere. Simptomi kolere so se pojavili pri neki Rozi Scheinmayer, ki so jo prepeljali takoj v izolirno bolnico.

Težka nesreča pri Kranju. V ponedeljek okoli 18. se je vršala posestnica Uršula Marš iz Primškega proti Kranju. Ko je stopila iz poštnega poslopja, je nenadoma padel strel, ki je zadela Marvno v prs. Težko ranjena se je sgrudila na tla. Nesrečna žena, ki je mati velikega otroka, je bila prepeljana v ljubljansko bolnico. Kdo je tako nepravilno streljal, dosedaj še ni ugotovljeno.

Katastrofalna poveljena v Novem Sadu. Pri Vukovaru in Palanki Donava pada. V dolnjem toku se narašča. Pri Novem Sadu je Donava razsira nasip in poplavlja 15.000 orolov obsejanega polja. Škoda znaša 100 milijonov dinarjev. V Bači je Donava pri selu Senti poplavlja 45.000 hektarov zemlje. Železniški promet na progi Beograd-Subotica je ogrožen. Subotička železniška direkcija je sklenila sčasno ustaviti vse železniški promet.

Razne nesreče. Ciril Zupan, posetnikov sin iz Oviš in Radovljici se je igral tako nepravilno s samokresom, da se je ta sprožil. Kroglica je zadela Zupana v desno nogo. — Anica Majer, dveletna hčerka železničarja, se je polila s vrelo juho in je zadobila težke opekline po obrazu. — Marjo Kovač, posetnikovo hčer iz Planine pri Raketu, je ugrabila pes naravno v desno nogo. — Vsi poškodovanci so bili prepeljani v bolnico.

Neprevidevo vožnja. Včeraj okrog 20. zvečer je pridrvel v galopu po Kongresnem trgu v smeri od realne mimo univerze konj, vprežen v lahni kmečki voz. Na vozu je bilo poleg voznika še kakih sedem moških in ženskih pomočnikov delavcev. Kakor je bilo iz vedenja voznika in sploh na vozu se nahajajočih razvideti, jim ni bilo kaj posebno mar, da bi konja ustavili; valet v voznikovih rokah niso bile napete. Na voglu, kjer cesta zavije proti Wolfovi ulici, v bližini Kino-Matice, je konj hitro zavil in voz se je med največjim hromom prevrnil. Oledenci, ki so to divjo nepravilno dirko s strahom opazovali, so v trenutku opazili na tleh kopo ljudi, ki se prvi hip niso mogli aiti ganiti ali govoriti. Ko so mimoidoči prisločili ponesrečenim na pomoč, so opazili, kako so vsi na raznih delih telesa, posebno pa na glavi močno krvaveči. Tudi

cesta je bila okrvavljena. Dva moška in eno žensko so navzdol spravili na noge, ostale ponesrečence pa so morali prenesti kral ceste in čakati na rešilni voz, ki je kmalu prispel in odpeljal nepravilno družbo v bolnico. Poškodbe so brzkone zelo težke.

Ubegli prokurist. Beogradska policija je prišla na sled velikemu sleparju in pustolovcu, ki pa je žalibog odnesel pete. Josip Senti je bil prokurist pri Jugoslovenskem Lloyd d. d. Nastopal je zelo elegantno, bil je galanten kavalir in velik prijatelj nežnega spola. Seznanil se je tudi s neko brhko Zagrebčanko, s katero se je tudi poročil. Medtem je družba na podlagi kontrole knjig ugotovila, da je Senti poneveril 70.000 Din. Senti jo je še pravočasno popihal iz Beograda, pustiv svojo ženo brez vsakih sredstev. Policija je tekom nadaljnih preiskave ugotovila, da je Senti poneveril tudi dva čeka v znesku za 24.000 in 10.000 Din in sicer je oškodoval Franko-srpsko banko. Tudi več drugih sleparij je izvršil. Pred kratkim je Senti pisal nekemu svojem prijatelju v Beogradu, da je bil v Pragi, kjer je napravil par dobrih »kupčij«, od tam je krenil na Dunaj in s Dunaja v Pariz. Povsod je izvedel par rafiniranih lopovščin. Sedaj se je odpeljal z letalom v London. Piše, da mu diše šterlingi... Beogradska policija je izdala za njim tirnico.

Smrtna nesreča v Zagrebu. V Zagrebu se je včeraj nataknil na nož na Kapitolskem trgu mesar Nikola Maruša. Prezrel si je glavno žilo na stegnu in je izkvravlel, še predno je prišla pomoč. Pokojnik je bil oženjen in oče peterih otrok.

Eksplozija v Temešvaru. Pri kopanju nekega vodnjaka v Temešvaru so našli delavci na skafatu plast, katero so hoteli z dinamitom razstreliti. Pri razstrelbi sta bila navzoča tudi višji uradnik Kammerman in ravnatelj Ritanki. Nesreča je hotela, da je dinamit predčasno eksplozirala in oba imenovana raztrgala na drobne kose, trije delavci pa so bili težko ranjeni.

Telesno zaprtje. Spričevalo bolnice usmiljenih bratov na Dunaju pričuje, da se grenčica »Franz-Josef« tudi v trdovratnih slučajih rabi z ugodnim uspehom.

Kdor je zamenjal 15. maja zvečer klubov v vrtni kavarni »Zvezde«, naj istega vrne v garderobo istotam.

IZ CELJA.

c Nemška kandidata lista v okoliški občini celjski poka. Nemškutarski agitatorji so mnoge podpise za listo pridobili na slepinski in goljufiv način. Vsak dan prihajajo osebe, ki so bile prevarejene, in izjavljajo, da nočejo in ne marajo z omenjeno listo imeti ničesar skupnega ter preklicujejo svoje podpise. Tako sta med mnogimi drugimi preklicala svoji kandidaturi na listi tudi industrijalca Pinter in Weber v Zagradu ter odločno izjavila, da sta bila prevarejena in nočeta s to listo imeti absolutno nobenega opravka. Zdi se, da bo končno g. Petschuch ostal sam na svoji kandidaturi listi.

Koncert Glasbene Matice iz Maribora, napovedan za soboto 24. maja je zopet preložen.

Predavanje na Ljudskem vseučilišču se vrši zopet v ponedeljek 26. maja ob 8. uri zvečer. Predaval bo srakoplovstven. bančni uradnik g. Čiro Šador.

Shod upokojevcem se vrši v nedeljo 25. maja ob pol 3. uri dop. v gostilni »Zeleni travnik«.

IZ MARIBORA.

m Spor radi razstave v Mariboru. Kakor smo že včeraj poročali, bode imel spor radi nameravane razstave v Mariboru dalekosežne posledice. Tudi od ugledne ljubljanske strani se je sedaj ugotovilo, da je v tej zadevi Ljubljana napram Mariboru nastopila še preveč zaupljivo in ne, kakor nekateri mislijo, z namenom oškodovati Maribor. Živo v spominu je še, kako so na napad »Jutranjega lista« za mariborsko razstavo ravno ugledni ljubljani, krogi prijatelji Mariboru izrazili svojo solidarnost in da se je že v principu sklenilo, to solidarnost tudi od mariborske strani pokazati s tem, da se za to leto opusti večja specialna industrijsko-orbitna razstava v Mariboru in da se zainteresirani vse Stajerske kot enotni razstavjalci udeležijo letošnjega velesejma v Ljubljani. To — naglašamo — se je zgodilo po napadu Zagreba na Maribor proti koncu razstave. Kakor se vidi, je usodno napako zagrešil predsednik lanskega razstavnega odbora, ki je brez mandata že v otvoritvenem govoru podal izjavo, da v Mariboru odslej za del časa ozir. sploh ne bo več takih razstav. Ta izjava je naletela na vsestranski odpor, dočim bi si bil naknadni prijateljski omejeno na letošnjo razstavo ozir. velesejem v Ljubljani, gotovo posrečil. Druga usodna napaka se je storila pri sklepanju pogodbe med predstavitelji mariborskih gospodarskih krogov in med upravo velesejma v Ljubljani, ker prvi niso imeli od svojih organizacij nobenega pooblastila in so samostojno nastopili, dočim je bila Ljubljana uverjena, da zastopajo ti gospodje vse dotične gospodarske organizacije. Le na tej podlagi je Ljubljana pristala na izplašilo deficita mariborske razstave iz l. 1922 do zneska Din 80.000. Pravilo, da je spor stopil v tak stadij, da se bo končno reševal še pred sodiščem. Slovenci smo res majhni ljudje. Komandirati hočemo povsodi, pa se še med sabo ne razumemo!

m Premijera vesoljghe Kamela skozi uho šivanke. V tork zvečer so se v Narodnem gledališču vprisotila znana ča-

ška vesoljghe »Kamela skozi uho šivanke«. Ki jo je spisal F. Langer, prevel O. šest Premijera je v celoti zelo dobro uspela. Glavne vloge so bile v rokah gđd. Petkove (Pešova) g. Razberger (Pešta) gđd. Kogojeva (Zuzka) g. Kovič (Alan) g. Tepavac (Joe Villm) g. Železnik (Besyha) g. Kokot (Andrej). To pot je gđd. Kogojeva pokazala svoj talent tudi za take vloge in je žela s svojim junakom g. Kovičem, ter gđd. Petkovo in g. Razbergerjem ponovno ovacila. Igra je v splošnem občinstvo zelo zadovoljila.

m Vlom v Hotinji vasi pri Mariboru. V noči od 17. do 18. tm. je neznan storilec vlomil v stanovanje krojača Frana Vrbanjška v Hotinji vasi pri Mariboru. Odnesel je različno obleko in par drugih predmetov v skupni vrednosti 4400 Din. Zanimivo je, da se je vlomilec preoblekel kar v stanovanju krojača in je pustil tam svoje cape.

m Ljubljanski Juristi v Mariboru. V soboto dne 24. tm. došpe v Maribor pod vodstvom univerzitetnih profesorjev dr. Metoda Dolenc in dr. R. Kušaja 50 slušateljev ljubljanske pravne fakultete, ki si ogledajo najprej moško kaznilnico in policijsko ravnateljstvo, kasneje pa razna mariborska podjetja. Društvo jugoslovenskih akademikov v Mariboru priredi gostom v restavraciji Narodnega doma pozdravni večer.

m Utopljenec v Dravi. Pred dobrimi tremi meseci je izginil iz Maribora sprevođnik Ivan Koplč. Zapustil je ženo s tremi nepreskrbljenimi otroci. Pred dnevi so potegnili iz Drave nedaleč od Ptuja nekega utoplenca, v katerem so spoznali pogrešanega Koplča. Očividno je Koplč izvršil samomor.

m Namešanje pisarniških moči.

Ker se oba brada vedno več takolimenovanih kurzovcev tj. absolutentov in absolutentov zasebnih trgovskih tečajev na posredovalnico trgovskega gremija zaradi posredovanja pisarniških mest, objavlja trgovski gremij v Mariboru, da se na te vrste pisarniških moči vsled pomanjkljive izobrazbe ne more ozirati in jih priporočati trgovcem in industrijcem. Kot pisarniške moči v trgovini in industriji pridejo v poštev samo absolutenti državne dvorazredne trgovske šole, trgovske nadaljevalne in kake druge višje šole, ki posedujejo potrebno izobrazbo. Ker stojimo pred zaključkom šolskega leta prosim gremij vsa podjetja, ki reflektirajo na absolutente državne trgovske šole, da javijo to gremiju ali pa ravnateljstvu te šole v Mariboru. — Trgovski gremij, Maribor.

IZ PTUJA.

—p Velika nesreča v Dražencah pri Ptuj. Dne 20. tm. je peljal kmet N. Cafuta iz Draženc s svojo hčerko in svojim hlapcem listje iz svojega gozda domov. Voz je bil jako močno preobložen z listjem in stelo. Hlapec je vozil preveč blizu kraja ceste in voz se je prevrnil v jarek. Ko je Cafuta zapazil nevarnost, je prišlo k svoji hčerki k vozu ter hotel voz s stelo pred padcem zadržati. Voz je bil pretežak, zdrknil je v jarek ter pokopal pod seboj kmeta Cafuto in njegovo hčerko. Kmet Cafuta je bil na mestu mrtve, njegova hčerka pa k sreči ni dobila težkih poškodb.

—p Pasji kontumace. Ker se v mestu Ptuj tekom zadnjih treh mesecev ni ugotovilo in prijavilo noben novi slučaj pasje stekline, so bile veterinarske policijske odredbe glede kontumace razveljavljene. Odredbe glede razvidnosti psov ostanejo v veljavi. Prestopki pasje evidence se bodo najstrožje kaznovali.

—p Vlom. V noči od 14. na 15. maja je nepoznan storilec odprl s silo izložbo trgovine tuk. trgovca g. Rozenfeld na Ljutomerški cesti ter pokradel različne predmete.

—p Poneverjenje. Neko natakario Julijano Kuk naslednje radi poneverbe, pri Antonu Jurču, gostilničarju v Mariboru.

—p Svinjski semenj se vrši zopet kakor običajno dne 23. tm.

Čaruga pred sodiščem.

ČARUGINO PRIZNANJE, DA JE UBIL PIRKMAJERJA.

Včerajšnja razprava dne 21. tm. pred ošestimi sodiščem se je pričela šele ob 10. dopoldne. Čaruga je prišel v dvorano v novi toaleti. Nosi je bele hlače. Najprej je bil zaslišan obtoženec Dragotin Kovčević in za njim Mate Krmptič. Oba sta priznala vse jima nprtenne sločene in sta trdila, da je bil tudi Čaruga z njima. Ko je videl, da ga vsi obremenjujejo, se je odločil, da tudi sam prizna. Vstal je in besno izjavil:

»Vsi ste me poznali in vedeli ste, kdo sem! Ker me izdajate, rečem, da sem bil v Tompojevcih!«

Ta izjava je napravila v dvorani globok vtis. Dopoldne je bil zaslišan najprej Kovčević, ki je obtožen samo enega sločina. Sločin prizna in pravi, da je bil Čaruga sraven. V Vrbovini so se preoblekli v orožniške uniforme in potem odšli na rop. Po osmih dneh je dobil 4000 Din. Pri trgovcu Auslaenderju je Čaruga napravil samo »blšno preiskavo«. Ker se je bal Čaruge, sato je hodil s njegovo družbo.

ZASLIŠANJE SEDMEGA OBTOŽENCA.

Kot sedmi obtoženec je bil nato zaslišan Mate Krmptič. Bil je delavec v Andrijevcih. Tu je bilval Čaruga pod imenom »Nikola Marković«. K njemu je prišel nekoga večera Čaruga kot narednik ter ga pozval, da naj mu iz opekarne sledi. Odšli so v Srednjane, kjer so oropali gostilničarja Fuchsa.

Predsednik: »Ali ste nameravali izvršiti to razbojništvo?«

Obtoženec: »Moral sem, ker sem se bal Čaruge.«

Pri razbojniški ekspediciji v Brlog v Liki je bil Čaruga glavni vodja. Med zaslišanimi obtoženci je prišlo do viharnih pri-zorov in preprirov. Vsi so si očitali laž. Glede razbojstva v Brlogu veli Čaruga, da

so se o tem dolgo med seboj razgovarjali, toda se niso mogli sporazumeti glede načrta. Tedaj jim je Krmptič pripomnil: »Ker ste videli na sejnu staro babo, onda mislite, da ne bo sreče.«

Drž. pravdnik: »Ali ste bili v Tompojevcih?«

Krmptič: »Da. Bil sem!«

Votant Oreškovič: »Ali je Čaruga ubil nadzornika Pirkmajerja?«

Čaruga besen: »Pa jaz tam nisem bil!«

Na pripombo predsednika je izjavil nato: »Pride že ura, ko povem čisto resalco!«

Med Čarugo in Krmptičem je prišlo do razburljivih razgovorov. Krmptič je očital Čarugi:

»Če si junak, tedaj govori junaško! Zakaj se bojiš? Zakaj ne poznaš tovariša, ki je bil s teboj?«

Krmptič je zatem tudi trdil, da ni poznal Čaruge, ker se je vsakomur drugače predstavljal.

Čaruga jezen:

»Pojdi no! Lepo smo se mi preje sporazumeli in vsi ste vedeli, kdo sem!«

Ker je Čaruga pri podjetjih šel vedno sam, mu je Krmptič danes zabrusil v obraz:

»Naravno, da nismo šli skupaj, ker te je bilo sram, da greš z nami. Bil si gospod in s palico si šetal po ulicah. (V Zagrebu, ko so šli v Liko.

POPOLDANSKA RAZPRAVA.

Na popoldanski razpravi je bil Čaruga ponovno konfrontiran s Krmptičem. Predsednik mu je pripomnil:

»Dopolnite ste povedali, da ste bili v Tompojevcih pri onih groznih činih. Bil ste tudi v Brlogu?«

Čaruga: »Bili so oni, za katere sem rekel.«

Čaruga je nato opisoval, kako so napravili ekspedicijo v Liko. V Andrijevcih so se dogovorili, da oropajo veletrgovca Pričpa v Švici. Ker so jim manjkale tri šajkače, je v Zagreb odpisal Kovčevića, da kupi še tri šajkače. Dogovorjeno je bilo, da se sestanejo v Otočcu in da vsak izmed šestorice potuje sam za seboj. Kovčević je nosil veliko korbo, v kateri je bilo orožje in uniforma. Korba je bila oddana na železnici kot prtljaga. V Švici so se sestali in so tam že našli korbo.

Drž. pravdnik: »Kdo je nosil korbo s orožjem in obleko?«

Čaruga lakonično: »Oni — saj komandant ne nosi kurtovi!«

Čaruga je nato nadaljeval: Na sestanku v Švici je družba rekla, da preje ne gremo iz Like, dokler kaj ne »zaradimo«. Napad na veletrgovca Pričpa smo opustili. Sklenili smo na to, da gremo v Brlog. Meni je bilo žal, ker sem videl, da tam ni tujcev in »protidržavnih elementov«, ki bi jih mogli oropati. Jurkovič je pripomnil, da biva v vasi neki bogat Amerikanec in bi bilo dobro tega obiskati. Namerili smo pot proti hiši Amerikanca. Nekaj Jurkovič je nam kazal pot do hiše. Brez nadaljnjih odredb smo vstopili v hišo in smo Amerikancu Slavkoviču dejali, da moramo kot orožniki izvršiti »blšno preiskavo«, ker ima skrito orožje. Bilo nas je šest. Trije so strazili ženo in otroke, mladi Slavkovič je moral iti z nami. Ker smo izvedeli, da ima res dolarje, smo ga za pet minut odpeljali na vrt, kjer smo ga nekoliko pretepli. Mladi Slavkovič je nato dejal, da nam pokaže, kje so diariji. Donesel je nam 300 dolarjev in 5000 Din. Po »blšni preiskavi« Pismo se odpeljali v Gospič, kjer smo si lepo razdelili denar. Vsak je dobil 4500 Din in Jurkovič, ki je kazal pot, je dobil 1400 Din.

Krmptič je nato povedal, kako je bil izvršen rop v Gunji na švabskega trgovca Heinricha Pfaffa in rop na trgovca Auslaenderja v Vinkovcih. Blstvenega ni ničesar povedal.

Med Krmptičem in Čarugo je ponovno prišlo do velikih preprirov ter je Krmptič dejal Čarugi:

»Raje priznaj, kar je bilo! Praviš, da si junak, odmetnik — onda govori junaško, bodi človek in ne babal!«

Čaruga se je začel smejati. Ob 18. je bila razprava prekinjena.

Turistika in sport.

Planinska koč v Planici. Pišejo nam: V naši divni obmejni gorski dolini Planici pogrešamo pripravno zavetišče, kjer bi turist, ki se namerava v ranem jutru vspeti na gore, prenočil, kjer bi dobil dolinski izletnik zavetišče pred neurjem in pa malo okrepčilo. Tudi zimski športniki, snaučarji, ki radi posečajo romantično dolino radi njene lepote in pa ugodnega terena za smučanje in prirejaljo tu zimске Sportne tekme, bi zelo potrebovali poslopje, da se odpočijejo in okrepčajo. Pred par leti je SPD postavilo malo kočico, toda na prav neprikladnem prostoru. Gorski plazovi, ki si ne dajo po ludeh usmerjati svojih divjih potov, so kočico zrušili. Kakor nam poročajo, nameravajo letos rateški posestniki dvigniti planšarstvo in pomnožiti na tej planini živino, posebno ovce. Na Tamarah postavijo novo planšarsko kočico in moderno opremljeno si-rarno. V istem poslopju bodo sobe za turiste. To vest z zadoščajem pozdravljamo. Dobro bi bilo, da se naša športna društva pravočasno pobrigajo in z dobrim navetom, kakor tudi z denarno podporo pripomorejo ki praktični ureditvi nameravanega poslopja.

Graški Sturm igra v ponedeljek s kompletnim I. moštvo v Ljubljani proti Iliriji. Sestava moštva se glasi: Guri-Ferk, Bradasevič-Skaza I., Greiner, Skaza II., Waldhauser, Doller, Haist, Oroszy, Delinger. Celo moštvo je reprezentativno nastopilo za Stajersko. 11. t. m. jih je igralo 7 v Stajerskem moštvo proti Tirolski (4:1). Sr. napadalec Haist je avstr. internacionalc (preje WAC, Dunaj). Moštvo je tretje leto prvak Stajerske in vodi v prvenstvenih tabeli z 21 točkami in razmerju golov 65:3. Njegovi

— **Ljubljana Šiška.** V soboto 24. t. m. se vrši na sportsnem prostoru Ilirije propagandna tekma med nogom. teamom Ljubljane in Šiške. Incitativno za to prireditelj je dal SK Hermes ozir. sportni krogi v Šiški, ki se ponašajo z ondutnim igriškim materialom in trditjo, da se iz igralcev, ki prebivajo v Šiški, lahko postavi moštvo, ki bi z gotovostjo obvladalo Ljubljance. V resnici je v šišenskem teamu cela vrsta izvršnih igralcev, kakor n. pr. Dolinar, Tavčar, Učak, Grilc (vsj Ilirija), Mihelčič, Gruden, Zemljak, Pleš (Hermes), ki so zmorni stavi ljubljansko moštvo pred težko preizkušnjo. Podsavezu je ta tekma obenem dobrodošla prilika, da preizkusi nekatere igralce izven Ilirije z ozirom na bližnji medmestni tekmi proti Mariboru in proti Celovcu.

— **SK Celje : Ilirija.** V nedeljo 25. t. m. nastopi proti komb. moštvi Ilirije SK Celje, semifinalist za prvenstvo Slovenije. Tekma se prične ob 18. uri. SK Celje se nahaja momentoma v dobri formi. Dobilo je letos več novih moči, tako da je računati na zanimivo tekmo.

— **G. odbornikom SK Primorja.** Radi tehničnih zaprek odpade današnja seja poslovnega odbora. — Poslovodni podpredsednik.

— **Bolton Wanderers : Aberdeen 3:1 (1:0).** West Ham United, znani angleški profesionalni klub, je bil v Freiburgu porazen od F. C. Freiburg z 2:5. Angleži so bili zelo zmučeni.

— **Dunaj, Avstrija : Bolgarija 6:0.** Tekma se je vršila včeraj. Avstriji so bili v stalni premoči in so poljubno zmagali.

— **Uruguay v Parizu.** Olimpijsko moštvo Uruguaya je prišlo že 17. tm. v Pariz. Popreje je še moštvo gostovalo proti glasovitemu španskemu klubu Real Union, ki je bil ojačen s slovitim vratarjem Zamoro in ga porazilo s 4:0. Uruguay je že več let nepretrgoma prvak južnoameriških držav. — Jugoslavija nima pač najboljših izgledov proti temu nasprotniku, katerega celo španska moštva niso kos.

— **O vremenu.** Dunejska vremenska opazovalnica napoveduje za jutri lepo, goroko vreme z lokalnimi nevihtami.

Društvene vesti.

GOSPODARSKO IN POLITIČNO DRUŠTVO ZA ŠENTPETERSKI IN KOLODVORSKI OKRAJ.

(Občni zbor.)

Ob številni udeležbi je bil sredi občni zbor Gospodarskega in političnega društva za šentpeterski in kolodvorski okraj v gostilni pri Bončarju. Zbor je otvoril predsednik g. Josip Turk, pozdravljajoč predvsem predsednika pokrajinske organizacije DS za ljubljansko oblast dr. Gregorja Jerjavo in majorja v p. g. Colariča.

Dr. Gregor Jerjav je za tem v krepkih in odločnih besedah očrtal današnje politično situacijo. Uvodoma se je spomnil v topih besedah težko bolnega, sedaj že okrevajočega hišnega gospodarja g. Bončarja, želeč, da prične čimprej zopet delovati v skupni fronti. Občni zbor je bil sklican na dan, ki je bil izredno važen v rešitvi politične krize. Nastal je velik dogodek, ki bo dovedel do odločne borbe, da se izvede končno razčiščenje v naši državi. Prišel je čas, da začnemo vojsko zoper elemente, ki so razdiratelji države. Razdelili smo se v dva tabora, v tabor, ki je za ohranitev edinstvene države in v tabor, ki je za razdiranje. Demokratiška stranka bo dosledno branila svoj program in gledala, da ga uresniči.

Občni zbor je sprejel izvajanja dr. Jerjave z iskrenim odobravanjem na znanje. Za tem so sledila poročila odborov funkcionarjev. Poročila tajnika g. Poljšaka o društvenem delu, blaginjskega g. Urlepa o finančnem stanju društva in revizorja g. Skubica so bila sprejeta na znanje ter je bila izrečena posebna zahvala tajniku in blaginjski. Sledile so volitve. Z vzklikom in velikim odobravanjem je bil ponovno izvoljen za društvenega predsednika njegov 15 letni predsednik g. Josip Turk. Za podpredsednika je bil izvoljen g. Mirko Fegic. V odbor pa: kot tajnika Fran Poljšak in Ivan Jakopič, kot blaginjska Fran Urlep in Ferdo Accetto, kot odborniki: Luka Jelenc, Mirko Gregorica, Ivan Zupan, Josip Jenko, dr. Ivan Orel, Josip Skalar, Anton Pauli, Ivan Blagajne, Anton Mencinger, Anton Sila, Fran Steiner in Albin Turk.

Natc se je razvila živahna debata o lokalnih razmerah in potrebah. G. Josip Turk je poročal o komunalni politiki in o gospodarstvu klerokomunistične večine na magistratu. Demokratiški klub ugodilo lahko več uspehov, ker se je vedno ugodilo pri zivom proti sklepom občinskega sveta. Naglašal je osobito namero sedanje magistratne večine, da hoče povisati za 100% trošarino, s čemer bi bili prizadeti najsišnji sloji mesta. Govorili so dalje še g. major Colarič, Ljuba Drmelj, ki je izrekel zahvalo za veliko podporo društva Sokolu I. in pa Simon Gregorčičev knjižničar. Jan Gregorica, Skalar in Fran Lavčar, predsednik mesarske zadrge. Slednji se je toplo zavzel za obrtniški stan. Zanimiva je bila debata o razmerah na magistratu, pri mestni elektrarni in vodovodu, kateri zadnji dve instituciji prehajata v komunistično roke. Naglašalo se je, da lahko zadene mesto nekega dne velika nesreča, če prične komunistično uslužbenstvo kako sobotajo pri elektrarni oz. vodovodu. Sprejeta je bila zaveza resolucija. Odobrena je bila tudi resolucija proti korupciji pri državnih dobavah. Sklenjeno je bilo, da se primerno proslavi 15 letnica obstoja društva.

Končno je bila sprejeta zaupnica ministru Svetozarju Pribežiču in dr. Gregorju Jerjavi, ki izreka obema voditeljema demokratske stranke zaupanje in svestobo.

— **Čevljarska obrtna zadruga v Ljubljani** vabi vse svoje člane na sestanek, ki se vrši v nedeljo dne 25. maja 1924 ob 10. dopoldne v gostilni g. Mraku, Rimska c. Razgovor radi udeležbe »Velesojma« na čelstvo.

— **Organizacija strojnih in stavbnih tehnikov v Ljubljani** priredi v petek 23. maja ob 20. prvo strokovno predavanje o razvoju radiotelegrafije. Predavanje se vrši v Konjušni ulici št. 7. Za članstvo udeležba obvezna. — Odbor.

— **Pozor roditelji in dekleta!** Podružnica »Kola jugoslov. sester« v Mostah priredi od 1. julija do konca avgusta gospodinski tečaj. Opozarjamo na ta tečaj tudi ljubljanske, ker je prvi te vrste: golenke se v dveh mesecih izuče vsega gospodinstva. Tečaj bo »dneven in večeren. Plačilo zelo nizko za sedanje razmere. Več je razvidno iz lepakov v Novem Vodmatu. Ustna pojasnila dajejo: šolski vodja v Mostah in predsed. g. Poharc, vojaška bolnica, prva hiša na desno, l. v Ljubljani pa

M. Kruhar, Sv. Florijana ulica 19-1. od 13. do 14. popoldne. Ker ima s tečajem veliko stroškov, priredi podružnica srečolov po hišah in prosimo, cenjeno občinstvo, naj pridno sega po srečkah ter naj nikar ne odvrca naših sester, ko bodo te dni nabirale darove, saj gre za plemenito akcijo.

— **Veliko gozdno veselico** priredi v nedeljo 25. t. m. ob 13. popoldne dalje podružnica Jugoslov. Matice na Dobrovi pri Ljubljani in sicer na Čepljah (na Kamnih) med Dobrovo in St. Vidom, od koder je krasen razgled na Ljubljano in okolico. Ves čas prireditve bo igrala godba, peki se bodo janci na raznih in srečolov bo nudil mnogo lepih dobrot. Poleg jancev bo preskrbljeno tudi z drugimi jestvinami ter z raznimi pijačami. Dohod. k veselici je iz Ljubljane in Šiške skozi Podutik, iz St. Vida skozi Glince in z dobrovske strani skozi Stransko vas. Kdor se hoče nasrkat na dan svežega gozdnega zraka in biti prost vsaj nekaj ur vsakdanjih skrbi, naj pohti na to zanimivo prireditve. — Vstop prost.

Telefon 108. KINO TIVOLI Telefon 108.

„V raju žená“

Družabna drama iz pariških trgovskih krogov v dveh delih. — Oba dela v enem sporedu od 22. do 25. maja. — Brez vsakega poviška cen.

V glavni vlogi EDITH POSCA.

„Nana“ in „Tereza Raquin“ sta dva romana slavnega francoskega pisatelja EMILA ZOLA, ki sta tudi ufilmita dosegla kolosalne uspehe in sta vsem ljubljancem še v najboljšem spominu. Istotako vestno režiran, opremljen in insceniran je tudi tretji njegov roman „V raju žená“, ki nam predloži elegantno pariškega življenja in vrvjenja, ondote monumentalne zgradbe, palače, spomenike in druge znamenitosti modernega Babilona, ki je v tem romanu tako mojstersko orisan in opisan po snretnem peresu znamenitega romanopisca — naturalista. Film prištevá kritika med najboljša dela nainovejših filmske literature. Za vsakega obiskovalca vsekako največji užitek. 3520

Predstave ob 3., 5., 7. in 9. V nedeljo tudi ob pol 11. dop.

Gospodarstvo.

ZOPET — RAKEK.

Kakor se utegne eden ali drugi naših citateljev spominjati, smo pred ne posebno dolgem časom precej obširno razmotrivali o skoro neznosnih, gotovo pa neverjetnih razmerah na Rakeku, na tej naši zelo važni obmejni postaji. Resnici na ljubo moramo tudi ugotoviti, da naš glas ni ostal brez vsakega odmeva. In po vseh korakih, ki so jih napravili naši trgovci in naša trgovska zbornica, se je vsaj nekaj časa z veseljem opazalo neko agilnejše, spretnije in ozirov polnejše obratovanje na tej že od nekda skoraj najbolj obloženi, natrpani in založeni postaji. Napravilo se je malo več reda, malo več »zrak« na tih. In naši trgovci, tudi župani sosednih občin so bili hvaležni in zadovoljnejši.

Zalibog pa ta zboljšana scenerija na Rakeku ni imela, kakor vse kaže, trajnega značaja. V koliko prihaja tu novi red v poštveh, ne mislimo danes razmotrivati, daš so nam tudi dogodki in razmere v zadnjem času še precej dobro znane. Nimamo pač navade in nimamo namena, dregati vedno ali ponovno v eni in isti — zid. Vkljub temu pa smo danes zopet na in pri Rakeku. To pa z najboljšo voljo in s povsem opravičenim namenom. Takoj pa moramo povdariti, da se obračamo danes tudi na carinske oblasti. Kajti zgodilo se je, da je pred kratkim prišlo iz Trsta na Rakek menda 25 vagonov tobaka, transito-bлага, ki je namenjeno in usmerjeno na Čehoslovaško. Ne vemo, kaj se je zgodilo s tem precejšnjim številom s tobakom obloženih vagonov. Najbrž je bilo poprej manjše število vagonov in manj blaga aviziranih ali izposlovanih za prevoz skozi našo državo. Iстина je namreč, da so bili vsi ti vagoni, ki pomeni približno en cel tovor, vlak, na Rakeku menda od naše finančne uprave in njenih uradov zadržani. Nitj na misel nam ne prihaja, da bi se v to uradno dejstvo in postopanje na ta ali na oni način vmešavali. Vsakomur vidno pa je, da je ta množica vagonov baje že precej časa na postajnem tiru in da je zasedla ali, če hočete, zavzela ali navozila lepi del postajnega tira, od koder se na višji ukaz ne sme giniti. Kaj je posledica tega tobaka na Rakeku? Pač še večja zadržaja je vsled tega nastala za manipulacijo z vagoni, ki s dnevno nakladajo z lesom itd. na Rakeku in ki jim je sedaj takorekto zaprta ena cela črta postajnega tira. Kaj to pomeni za Rakek, ki itak komaj dha in komaj odaja, kar vse na vse naklada, naj se vpraša naše trgovce.

Omenili smo ta slučaj na Rakeku pa tudi zaradi tega, ker je nekako tipičen za naše razmere. Če se namreč iz tega ali onega razloga včasih rabere

na tej ali oni železnici večje število vagonov, traja včasih — tako pravijo — sedaj precej časa, da se zopet razčisti tir. To stoji. In naj se zanika, od koderkoli se hoče. Je namreč dandanes pri nas skoro povsod opaziti nek čuden pojav, ki je najbolj podoben — mori. In če se ta prikazen spravi na ta ali oni predmet, za vruga je ne odpraviš. Te more je skoro povsod že dosti. Žalibog. Najbolj nevarna pa je za naš promet. In to v obče kakor zlasti za take postaje kakor je Rakek, ki je naše izhodišče in ki se mora prej ali slej zvezati s progo Zagreb — Sušak s potrebnim zvezo kočevske sedanje proge. Rakek, če tudi ob sedanjih mej, ostane ena najvažnejših naših postaj in utegne v bližnji ali daljši bodočnosti postati le — še važnejša točka in križišče. Zategadelj pa je težko razumljivo, da se že sedaj ne skrbi zanj z vso mogočo skrbnostjo in dalekovidnostjo. Saj se bijejo na Rakeku menda še vedno kar čeli boji za vagono, vsaj za domače, kadar ni italijanskih. Po našem mnenju bo prej ali slej itak treba razširiti kolodvorsko napravo, in če se ima tudi kos znanega grica pri tem razgnati. Le tako se dá na Rakeku ustvariti zelo potrebna situacija, da ne bo, kakor žalibog sedaj in do sedaj vedno, čez in čez in skozi in skozi zamašen in tih in očitno nezmožen sprejemati in odpravljati vse ogromno blago, ki se zlasti izvažja iz te komaj dhaajoče postaje.

Dr. Konrad Vodušek.

★ ★ ★

— **g Italijanska banka v Beogradu.** Po poročilu iz Beograda je prišel tja zastopnik »Banca Commerciale Italiana« da se pogaja z merodajnimi faktori glede ustanovitve beogradske podružnice omenjene banke. Milanska banka ima že svoje podružnice v Sofiji in Bukarešti.

— **g Škodove tovarne se pogajajo s Kitajsko.** Škodove tovarne železa so pogajajo s Kitajsko glede dobave materiala za vzhodno kitajsko železnico. Po nekaterih verzijah bi Kitajska plačala te dobave s kompenzacijo za transportne dolgeve čehoslovaških legionarjev, ki so se vračali preko kitajskega osemija v domovino. Pogajanja vodi zastopnik škodovih tovarov na Kitajskem.

— **g Čehoslovaško posejilo na Angliji.** Krom. je bila med Anglijo in ČSR sklenjena pogodba glede zunanje posejila, je raspisana v Londonu subskripcija na posejilo ČSR v znesku 1.350.000 funtov 28%. Uspeh te subskripcije je prekoračil vsako pričakovanje. Enaka vsota je prevzel tudi New York. V pretresu je drugi obrok posejila, podpisana 1. 1922. Traraskcija je izvršila londonska trdka Baring Brothers.

— **g Dobava mesa.** Pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se vrši 26. maja ofertalna licitacija dobave mesa za ljubljansko garnizijo. Oglas v pisarni trgovske zbornice v Ljubljani.

Nainovejša poročila.

Obmejne države proti Rusiji.

— **Pariz, 22. maja. (Izv.)** V levičarskih krogih se trajno vzdržujejo vesti o načrtu zavezniške in vojaške pogodbe, ki jo izdelujejo Poljska, Rumunska in Turška v svrhu samoobrambe proti invarntalnim napadom od strani sovjetske Rusije. Med temi tremi državami bi se sklenila vojaška zveza v tem smislu, da si zajamčijo medsebojno vojaško pomoč v slučaju ruskega napada, zlasti v slučaju vpadu ruskih čet v Besarabijo.

KOMBINACIJA O NOVI NEMŠKI VLADI.

— **Berlin, 22. maja. (Izv.)** Neka časopisna agencija je snoči na podlagi političnih informacij razširjala tole kombinacijo o sestavi nove vlade: državni kancelar admiral von Tirpitz (nemški nacionalist), podkancelar dr. Marx, minister notranjih del Wallrass, župan iz Kölna, državna bramba general Gessler. Ministri Raun, javna dela, Höfler, pošte, Luther, finance, bi ostali na svojih mestih. Oddati se še ima zunanje ministrstvo in pravosodno, kateri ministri bi dobili nemški nacionalisti. Ministrstvo prehrane je določeno za Lócherja, člani kmečke zveze na Bavarskem.

SESTANEK MACDONALD — MUSSOLINI.

— **Rim, 22. maja. (Izv.)** Še pred sestankom Macdonalda z novim francoskim ministrskim predsednikom je sestanek med angleškim premierjem in italijanskim ministrskim predsednikom. Sestanek ima biti na kraju, ki leži na polovici pota med Parizom in Rimom.

FAŠISTOVSKA STROKOVNE ORGANIZACIJE.

— **Rim, 22. maja.** Danes dopoldne je pričelo zborovanje vrhovnega vodstva fašistovskih strokovnih organizacij. Generalni tajnik posl. Rossoni je med drugim poročal, da šteje organizacija sedaj 2 milijona članov. Najbolj se sedaj razvijajo organizacije intelektualcev, inženjerjev, učiteljev in poljedelskih tehnikov. Na dnevnem redu so: 1. rešitev vprašanja delovne pogodbe. Delovne pogodbe se imajo uvesti v

vseh strokah in so obvezne za delodajalce in delojemalce. 2. Tednik »Il Lavoro d'Italia« se spremeni v dnevnik. 3. Vprašanje obveznega zavarovanja za bolezen, starost in onemoglost, preskrba dela in izseljevanje.

VELIKANSKI ROJI KOBILIC V RUSIJI.

— **Odesa, 21. maja. (Izv.)** V vseli okolici so se pojavili velikanski roji kobilic. Njih množina je ogromna. Kobilice pokrivajo zemljo več pesti na debelo. Na nekaterih železniških tirih so morali ustaviti vlak, da so progo očistili kobilic. Sele potem je mogel vlak dalje voziti.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 22. maja. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 14.35—14.45, Pariz 4.55—4.60, Praga 2.389—2.419, London 352.50—355.50, Trst 358.70—361.70, New York 80.50—81.50, Dunaj 0.113825—0.11582. — Valute: dolar 79.625—80.62.

Efektii: 7% invest. pos. 1921 67—68, 2½% drž. renta na ratnu štetu 142—143. Ljublj. kreditna 235, Centralna banka 38—40, Hrv. eskomptna banka 132—133, Kred. banka Zgb. 130—131, Hipotek. banka 66—675, Jugobanka 118—120, Praštediona 915—920, Slavenska banka 118—120, Eksploatacija 120—125, Drava d. d., Osijek 330, Sečera, Osijek 1130—1140, Isls d. d. 58.50—59, Nihag 100—104, Gutman 900, Slaveks 400, Slavonija 99—101, Strojne tov. 150, Trboveljska 580—590, Union-paromlin 700—750, Vevče 170.

INOZEMSKÉ BORZE.

— **Curih, 22. maja.** Današnja borza: Beograd 6.95 bl., Praga 16.70 den., New York 564.50 den., London 24.63 den., Pariz 31.45 bl., Milan 25.05 bl., Berlin 13.3 den., Dunaj 0.00796 bl., Amsterdam 211.25 denar.

— **Trst, 22. maja.** Predborza: Beograd 27.75—27.80 London 98.10—98.20, Pariz 125—125.50, New York 22.475—22.55, Curih 398—400, Dunaj 0.0317—0.0319, Praga 68.50—66.75.

— **Dunaj, 21. maja.** Devize: Beograd 872—876, Milan 3159—3161, London 309.500—310.500, New York 70.935—71.185, Praga 2105—2115, Curih 12.565—12.615. — Valute: dinar 867—873, dolar 70.460—70.860, lira 3150—3170, češka krona 2092—2108, švic. frank 12.460—12.540.

To in ono.

ČUDAKINJA V GRADCU.

Ženska, ki živi s podganami. V podganškem kraljestvu. Mestni fizikat je polovil skoraj 253 podgan, na stotine pa jih mora še poloviti.

Mestna policija v Gradcu je bila pretekli teden obveščena, da živi v Bürgergasse neka ženska, ki goji v svojem stanovanju podgane. Podgan ima toliko, da ogrožajo že vse sosedne stranke. Policija je izvršila polizvedbo in dognala, da so vesti o veliki prijateljici podgan resnične. Dotičnica je po poklicu trgovka. Policijsko ravnateljstvo je poslalo v hišo v Bürgergasse nekega detektiva, da dožene, če ima dotična ženska v svojem stanovanju res toliko podgar, kakor se govori. Detektiv se je napotil v hišo v stanovanje trgovke v II. nadstropju. Trgovka mu je odprla. Vstopil je v kuhinjo, katero steklena stena loči od ostalega stanovanja. V kuhinji je gomazelo podgan in je moral paziti, da ni katero pomandral. V predsobi je bil ob steni napravljen neke vrste hlev za podgane. Bil je odprt in je bilo v njem videti samo par živali. Po predsobi, kuhinji in očitno tudi v stanovanju pa se je podilo na stotine belih in sivih podgan. Ko je detektiv vstopil, se je cela podganska čreda zagnala proti njemu. Da bi došleca obvarovala pred podganjskimi ljubeznjivostmi, je trgovka žila podgane krmiti in jim natrosila na tla 8 kg koruze. V tem trenutku so priletele podgane iz vseh kotov, iz kuhinje, iz predsobe, iz sobe. Na mah jih je bilo na stotine, ki so z največjo požrešnostjo žrle koruzo. Ker so podgane pregrizle tudi vsa lesena vrata, imajo izhodišča na vse strani. Sprehajale so se torej svobodno tudi po vseh hodnikih. Ker ima ženska odprto tudi okno, so lahko hodele na sprehod tudi preko streh. Čudakinja ima svojo prodajalno v neki drugi ulici. Lokal obstoja iz prodajalnice in stanovanjske sobe. Tudi v tej sobi je vse živo podgan. Policijski organ jih je naštel 60. Tu jim je prirejana stara tičnica za udobno ležišče. »Ljubke« živalice se svobodno sprehajajo tudi po prodajalni. Če so bili tudi odjemalci ljubitelji podgan, ni znano. Posebno očarani o tej podganjski menažariji gotovo niso bili, zlasti ako so se tu prodajala živila. Detektiv je o svojih izvidih poročal policijski oblasti, ki je z ozirom na to, da so podgane nadloga za ljudi in da so tudi nosilce različnih nalezljivih bolezni, odredila, da se mora nemudoma z vso energijo napraviti konec podganjski republiki v Bürgergasse. Akcija proti podganam je bila poverjena mestnemu fizikatu. Pretekli petek je odšla posebna komisija k ljubitelji podgan, da ji odvzame njene ljubljence. Čudakinja se je sprva zaklenila v svoje stanovanje in ni hotela odpreti vrat. Šele ko je stražnik zagrozil, da nastopi s silo proti nji, je odprla. Komisija je obstojala iz nameščencev mestnega desinfekcijskega zavoda, ki so imeli nalogo poloviti podgane, jih spraviti s sabo pripeljati nazaj v živalski azil, kjer bi jih nato zastropili. Lov podgan je bil silno težaven, ker so se podgane, videč toliko številu tujece, poskrile. Šele ko so možje pregovorili trgovko, da jim je pomagala pri lovu, je šla stvar urno izpod rok. Postavila je kuhan riš areti sobe, na kar so pod-

gane jadrno pritekale iz svojih skrivališč ter se vrgle na jed, ki jim je očitno izredno prijala. Zroč riž so se podgane dale mirno poloviti. Nameščenci so jih grabili za repe in jih metali v za to pripravljene zaboje. Ta lov je trajal par dni. V stanovanju dotične ženske, katere ime pa policija ni izdala, je bil takšen smrad, da se je eden izmed poslujočih organov desinfekcijskega zavoda onesvestil. Do sobote zvečer so v celem polovili 253 podgan, računajo pa, da jih je v stanovanju še najmanj 100. V to število pa niso vračunavale podgane v prodajalni in stanovanjski sobi. Med polovljenimi podganami so bile tako velike kakor domača mačka. Lov na podgane so v nedeljo prekinili ter nadaljevali še v ponedeljek. O rezultatih tega lova pa dosedaj še ni poročil.

O VOLILNIH TRIKIH V PARIZU.

Volilna kampanja v Franciji, ki je končala v nedeljo, je nov dokaz, kako tam napreduje amerikaniziranje. Dolarski volilni fond senatorja Billleta je omogočil nacionalnemu bloku agitacijo po vzoru Amerikancev. Tako je bilo mnogo volilnih trikov prenesenih iz zemlje dolarja in pariški volilni humor je bil iznova oživilen. Kajti kandidat, ki se poslužuje brezčignega aparata za svoje agitacije, brez dvoma dokazuje, da je dober učenec svojih ameriških kolegov. Znani pariški pevec z Montemartra Lucien Boyen, dnevni pevec na pariških radio-koncertih, ki mora glasom pogodbe publiku vsak dan servirati nov komad, je pričel nekega dne pred številnimi svojimi slušatelji izvajati: »Dane in gospodje, za danes prepuščam besedo gospodu N.N., ki se vam bo predstavil kot kandidat za mandat tega ali onega okrožja. Slušatelji, ki so nameravali poslušati novo Boyenovo pesem, niso bili bogve kaj zadovoljni z izvajanjem pevcu, vendar je kandidat govoril pred precejšnjo množico.

Najbolj so ga »pihnile« pariške sufragetke, ki se od londonskih razlikujejo le v toliko, da nimajo volilne pravice. Glavna urednica ženskega glasila »La Fronde« madame Marguerite Durand, v ostalem navdušena sufragetka, si je izmislila izredno duhovit trik za propagiranje ženske volilne pravice. Našla je nekoliko prisrčnojone možakarja, ki se je z njo vred vsak večer dvignil na govorniško tribuno in med tem, ko se je on trapasto smejal, ga je madam Durand predstavila poslušalcem s sledečimi besedami: Mesdames et Messieurs! Ta pred vami je izreden eksmplar človeka, vrste »homo sapiens«, ki ima v Franciji v razliki od drugih naprednih državljanov še vedno glasovalno pravico. Ta idijot ima pred menoj pravico do glasovanja, lahko postane senator, a jaz ne smem kandidirati niti za poslanski mandat. Poslušalci so se vsak večer krohotali na glas in ploskali duhoviti sufragetki, ki se danes nimajo ženske volilne pravice v Franciji. — Listi iz Pariza navajajo še nebroj takih trikov.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

Brez posebnega obvestila.

Javljamo vsem prijateljem in znancem, da je naš preljubljeni oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

dr. Janez Vavpotič

višji okrajni zdravnik v Novem mestu, odlično s redom sv. Save IV. r.

v sredo, dne 21. maja ob pol 2. popoldne po več kot polletni težki bolezni, previden s tolažili sv. vere, v 78. letu svoje starosti izdihnil svojo zlato in plemenito dušo.

Zemljske ostanke blagopokojnikove položimo k večnemu počitku v rodbinsko grobnico na novomeškem pokopališču v petek, dne 23. maja ob pol 4. popoldne.

Prosimo za blag spomin.

3517

Novo mesto - Ljubljana - Radovljica, dne 21. maja 1924.

Žalnoči otroci in sorodniki.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačajo se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanjše pa Din 5.—

Službe

Pletarje

sprejema in daje pletarje ko delo na dom — Pletarna v Strnišču r. z. z. o. z., Slovenija. 3442

Dva vajenca

se sprejemata za takojšnji nastop. Hrana in stanovanje v hiši. Učna doba tri leta. — Fran Šramek, stavbni in ornamentalni klepar, instalater in kotlar, Trzin. 3466

Učenec,

star 16 let, zdrav in močan, že nekoliko več v trgovini z mešanin blagom, želi dobiti učno mesto; najraje v manufakturni trgovini na dežel. Nastop takoj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 3519

Kuharico,

izurjeno, dostojno in marljivo osebo, ki zna dobro kuhati ter je voljna opravljati ostale hišne posle zajedno s sobarico, išče družina brez otrok v Karlovcu. Nastop čimprej. — Pismene ponudbe s prepisom spriceval takoj na: Margit Fröhlich, Karlovac. — Ravnanje in plača je dobra. 3496

Vajenca

s plačilom sprejemem takoj. — Anton Fuchs, stavbno in galanterijsko kleparstvo, Križevniška ulica 4, Ljubljana. 3516

Kontoristinja

z daljšo prakso, večša knjigovodstva in korespondence — išče mesta. Gre tudi na deželo. Nastop takoj ali pozneje. — Ponudbe pod »Kontoristinjo/3518« na upravo »Slov. Naroda«.

Prodaj

Omara za led, dobro ohranjena, napredaj. — Tomažič, Sv. Petra cesta št. 2/II. 3504

Mlade lovske resaste ptičarje, poležene dne 1. aprila t. l. prodam. — Mekinda, Novi Vodmat št. 62. 3420

Dve moški obleki (svetli) ceno napredaj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 3463

Deset otroških vozičkov prav poceni napredaj. — Ljubljana, Zvonarska ulica št. 1. 3468

Ugodna prilika!

Ravnokar došla večja množina (lisere) slamnikov v najnovejših oblikah od 100 Din naprej — nudi modni salon Stuhly-Maske, Zidovska ulica 3. 3503

Naprodaj

kompl. Ljubljanski Zvon, Dom in svet in Dunajski Zvon, istotako tudi vsi slovenski klasiki ter druge redke knjige. Cena ni visoka. — Poizve se v Matični knjigarni. 3484

Kučin

Bukovo ogije

in drva kupimo vsako količino: tranzit Postojna, Podbrdo. Navedite ceno, disponibilitete, rok nabave, kdaj sekana itd. — Kmetijsko trgovsko društvo, Trieste, Raffineria 4. 3326

Šokali

Trgovski lokal

v Ljubljani, na prometni cesti, se išče za takoj proti primernemu odkupu. — Ponudbe pod »Lokal/3451« na upravo »Slov. Naroda«.

Stanovanja

Iščem sobo

(prazno) s kuhinjo v mestu ali okolici. Vstop takoj! — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 3515

Neopremičnine

Prodaja se dvonadstropna hiša

z dvema lokaloma na Jesenicah. — Vprašanja na upravo »Slov. Naroda« pod »Jesenice/3493«.

Razno

Tančica za krste,

okrasni, mrtvaški čevlji, žepni ročni, razni trakovi, vezemina, čipke, nogavice, otroške čepice, sukanec, modere, vijčice in verige, vezalke, pavola, kvačkance D. M. C. prejšnja za vezenje, lastika, podpetiki »Eterna« in razni gumbi vedno v veliki izbiri pri trvdki — pod »Ameriški samotar/3499« na upravo »Slovenskega Naroda«. 3505

Kdo event. odstopi

dobro ohranjen »Slovenski Narod« z dne 6. in 16. januarja 1923? — Blagovoli naj ga oddati pod »Januar 1923/3509« upravi »Slov. Naroda«.

Gostilničarji pozor

Ogrske in domače salame prve vrste, kakor tudi polemendolski in polnomastni trapistovski sir nudi trvdka I. Buzzolini, Lingarjeva ulica. 3329

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarov B&Sendorfer, Czapka, Ehrbar, Hözl, Schweighofer, Originag Stingl itd. Tudi na obroke! — Jerica Hubad, roj Dolenc, Ljubljana, Hilsorjeva ul. št. 5. 30

Dopisovanje

Mladenšč,

ki sameva v daljni tujini, si želi dopisovanja v svrhu izmenjavanja misli. — Ponudbe s sliko pod »Ameriški samotar/3499« na upravo »Slovenskega Naroda«.

fotografske plošče so najboljše!

Dobijo se v vsaki strokovni trgovini. Generalno zastopstvo za SFHS

ISO WEISS,

ZAGREB, PALMOTICEVA ULICA BROJ 66, veletrgovina vsakovrstnih fotografskih potrebščin.

Pravkar so izšli CLAUDE FARRÈRJEVI

CIVILIZIRANCI

v prevodu Mirana Jarca, tisk in založba »Narodne tiskarne« v Ljubljani. Knjiga je zbudila v Franciji in po vsem svetu velikansko pozornost, ker je prvi evropski književni roman, ki je na umetniški način razgalil življenje Evropejcev in ljudstva tonkinske kolonije v Vzhodni Aziji. Pisatelj opisuje zablode tamošnjega prebivalstva s pretresujočo resničnostjo. Knjiga se dobi v vseh knjigarnah. Cena broš. 20 Din.

Goveje meso po nizki ceni.

Jutri, 23. maja t. l., se bo prodajalo na stojnici

Jakoba Otrina ob Zmajskem mostu goveje meso

1 kg à 10 dinarjev.

Jakob Otrina, mesar.

„Slovensko zdravniško društvo“ javlja, da je njegov dolgoletni zvesti član

dr. Janez Vavpotič

višji okr. zdravnik v Novem mestu dne 21. maja preminul. Požrtvovalnemu zdravniku in zvestemu tovarišu: fiducit!

Odbor.

Potrli globoke žalosti javljamo vsem sorodnikom in znancem, da je naš dobri oče, brat, tast, stari oče itd., gospod

Franc Grebenc

naslednjič del. vlade v p.,

danes, dne 21. maja ob pol 5. popoldne v 76. letu svoje življenjske poti po kratki, mučni bolezni previden s tolažili sv. vere, na veke zaprl svoje trudne oči.

Pogreb predregega pokojnika se bo vršil v petek, 23. t. m. ob 5. popoldne iz hiše žalosti, Večna pot 5, na pokopališču k Sv. Križu.

Maše zadušnice se bodo brale v frančiškanski cerkvi. Spavaj mirno, blaga duša!

Ljubljana, dne 21. maja 1924.

Prof. Oto Grebenc, sin. — Milica Volavšek, Ana Grebenc, učiteljica, hčer. — Marija Varlec, sestra. — Mila Grebenc toj. Dora, snaka. — Prof. Davorin Volavšek, zet. — Dora Volavšek, Dora, Melita, Lili Grebenc, vnukinje.

Pisalni stroji, potrebščine

mehanična delavnica (popravljalnica) L. BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ulica 6-L.

Danijel Zupanc

zlatar

Ljubljana, Wolfova ulica 6

prilaga svojo okusno zalogo ur, zlato in srebrne verižice, kakor obeske itd. za birmanska darila po jako nizkih cenah. 3491

Pisemski papir

priporoča Narodna knjigarna.

Zidna opeka

normalno in močno žgana, priznana kot najboljša kakovost, se nudi vsako množino po dnevni ceni. Zaloga na drobno: Opekarska cesta 18. R. Smielowski, arhitekt in mestni stavbenik, poselnik opekarni na Viču. Pisarna: Rimska cesta 2.

Strešno lepenko prvovrstno

Kontinental (Kontinentallederplatte) dobavlja takoj v vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradaška ulica 22. Telefon 513

Zlatar

Alojzij Fuchs

Ljubljana, Selenburgova 6

prilaga svojo veliko izbiro zlatih

in srebrnih predmetov za birmanska darila

Dobra in stalna služba.

Trgovsko izvežban, tudi gostilničarske stroke in dela v pisarni varen trezen, pošten in popolnoma zanesljiv samski gospod v starosti od 30—40 let, čedne zunanjosti in odličnega nastopa, dobi mesto pomočnika gospodarja proti dobri plači in celi oskrbi v hiši. — Samo oni, ki odgovarja navedenim zahtevam naj pošlje ponudbo pod »Dobra referenca« na upravo Slov. Naroda. 3521

PILE in RAŠPLE (TURPIJE).

Novo, najboljše kvalitete, vse vrste, vsak pozamezni komad zajamčen. — Prevzamemo tudi stare pile v nanovo nasekavanje. — Izvršitev v najkrajšem času, jamstvo za prvovrstno delo, cene zmerne. — Brata Kolenc, tovarna za pile in parna brusilnica. Mirna, Dolensko. 3401

Ia. Portland cement

za Ljubljano in okolico razpoložljiva

TOVARNA CEMENTA ZIDANI MOST

na vagonu in tudi manjše količine po ceni od:

Din 72— za 100 kg franko sodi, Din 62— za 100 kg brez embalaže, Din 66— za 100 kg franko papirne vreče

in sicer franko postaja Zidani most. Za kakovost Portland cementa prevzame ravnateljstvo vsako odgovornost.

Cement je bil v mesecu januarju 1924 od strani komisije Gradbene direkcije iz skladišča v svrhu preizkušnje na Univerzitetu Beograd, Zavod za izpitavanje gradl. materiala vposlan in izkazuje 306 kg na cm² pritiska.

Oseba ali pismena naročila, tudi izpod 1 vagona, sprejema Ravnateljstvo tovarne cementa Zidani most.

S sklepom skupščine delničarjev od 11. maja 1924 sta se zedinili Jadranska banka d.d. in Podunavsko Trgovsko Akcionarsko Društvo Beograd in bosta nadaljevali skupno delo pod novo firmo

JADRANSKO-PODUNAVSKA BANKA BEOGRAD

Popolnoma vplačani kapital znaša Din 120 milj.

Banka sprejema:

Hranilne vloge proti najboljšim obrestim; bavi se s kupovanjem in prodajo deviz in tujih valut; kupovanjem in prodajo vrednostnih papirjev; eskontuje menice in vsi vse bančne posle najkulantneje; obavlja komisijske in druge blagovne posle.

Podružnice banke se nahajajo v sledečih mestih:

Bled	Erceg-Novi	Kotor	Prevalje	Zagreb
Cavtat	Jelsa	Kranj	Split	Ljubljana
Celje	Korčula	Metković	Šibenik	Sarajevo
	Dubrovnik	Maribor		

Afilirani zavodi so:

V OSJEKU: Slavonska Agrarna Štedionica, Murska Sobota; V MURSKI SOBOTI: Hranilnica.

Za Severno Ameriko:

Frank Sakser State Bank, 82 Cortland Street New-York, N. Y. ZA CILE (Južno Ameriko): Banco Yugoslavo de Chile (Jugoslavenska banka v Čili), Valparaiso (centrala), Antofagasta in Punta Arenas.

Dokler se ne preseli v svojo novo palačo, vokal Kralja Milana in Miloša Velikega ulica, bodo poslovni lokali Jadransko-Podunavske banke začasno v Kralja Milana ulici štev. 43 in Knez Mihajla ulici štev. 12. 3511